

20. møde

Torsdag den 11. februar 1982 kl. 10.00

Dagsorden:

1) Forespørgsel til ministeren for kulturelle anliggender:

Forespørgsel [om Danmarks Radios programmer] af Arne Melchior (CD) m.fl.
(Forespørgsel nr. F 4).

2) Forhandling om arbejdsministerens redegørelse af 4. februar 1982:

Redegørelse om ungdomsarbejdsløsheden.
(Redegørelse nr. R 2).

3) Spørgsmål om nedsættelse af et udvalg vedrørende lovforslag til bekæmpelse af ungdomsarbejdsløsheden (i henhold til forretningsordens § 7, stk. 6, jfr. stk. 5).

Meddelelser fra formanden:

Første næstformand (Ninn-Hansen):

Medlemmer af folketinget Hagen Hagensen (KF), Annelise Gotfredsen (KF), Agnete Laustsen (KF), Lis Møller (KF), Ninn-Hansen (KF) og Poul Schlüter (KF) har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af retsplejeloven. (Varetægtsfængsling og beskikkelse af advokat for ofre for vold m.v.).

(Lovforslag nr. L 107).

Skriftlig fremsættelse af forslag:

Hagen Hagensen (KF):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af retsplejeloven. (Varetægtsfængsling og beskikkelse af advokat for ofre for vold m.v.).

(Lovforslag nr. L 107).

Jeg skal i øvrigt henvise til de bemærkninger, der ledsager lovforslaget.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Forespørgsel til ministeren for kulturelle anliggender:

Forespørgsel [om Danmarks Radios programmer] af Arne Melchior (CD) m.fl.:

»Finder kulturministeren, at radiolovgivningen i tilstrækkelig grad sikrer alsidigheden i Danmarks Radios programmer?«

(Forespørgsel nr. F 4. Anmeldt 21/1 82. Fremme af forespørgslen vedtaget 27/1 82).

Første næstformand (Ninn-Hansen):

Jeg gør opmærksom på, at hvis der under denne sag skulle blive stillet forslag om motiveret dagsorden, vil afstemningen først finde sted i morgen. Med hensyn til frokostpausen regner jeg med, at den kommer ca. kl. 12.

Begrundelse

Erhard Jakobsen (CD):

Lige så længe Danmarks Radio har eksisteret, og navnlig så længe der har været TV-udsendelser, har en stor del af pressens læserbreve bestået i beklagelser over, at udsendelser var dårlige, at børneudsendelser blev sendt på det forkerte tidspunkt, at solisterne i nogle skuespil eller musikalske opførelser var for dårlige osv. Det er naturligvis ikke noget, folketinget, og vel knap nok radiorådet, kan tage sig af.

Men siden 1972, altså for ca. 10 år siden, har debatten haft en anden retning. Det var en komité, der hed Aktiv Lytterkomité, som satte ind på en helt ny front, nemlig ved at fastholde Danmarks Radio på, at når det nu er et statsmonopol, offentligt monopol, så har man en ekstra forpligtelse til alsidighed, og siden den tid har diskussionen i stigende grad drejet sig om, hvorvidt denne alsidighed faktisk bliver overholdt.

Det var i starten kun nogle ganske få radiorådsmedlemmer, som førte denne kamp for alsidighed, men det er blevet stadig flere,

[Erhard Jakobsen]

og for nylig kunne man i radiatorådet, som heldigvis nu også har åbne forhandlinger, konstatere, at fremtrædende medlemmer af socialdemokratiet næsten ord til andet gentog, hvad Aktiv Lytterkomité's folk sagde allerede i 1972, nemlig at Danmarks Radio i urimelig grad favoriserer visse minoritetsgrupper. Jeg tror, det blev udtrykt på den måde, at enhver, der smider med brosten, kan være sikker på mediets bevågenhed, hvorimod de folk, der sidder med ansvaret for, hvad der skal laves herhjemme, har meget svært ved at komme til orde. Det lader altså til, at den kritik, som blev startet i sin tid af nogle ganske få, nu har vundet gehør i vide kredse, og derfor mener vi, det er belejligt at få en debat om, hvorvidt de bestemmelser, som vi i loven har fastsat for Danmarks Radio og pålagt radiatorådet at sørge for overholdes, nu også virker, som de skal. Det er derfor, vi har stillet spørgsmålet sådan, som det i dag lyder til kulturministeren: om kulturministeren mener, at radiolovgivning i tilstrækkelig grad sikrer alsidigheden i Danmarks Radios programmer.

Besvarelse

Ministeren for kulturelle anliggender (Lise Østergaard):

Til det spørgsmål, som er stillet til dagens kulturpolitiske debat, om kulturministeren finder, at radiolovgivning i tilstrækkelig grad sikrer alsidigheden i Danmarks Radios programmer, vil jeg svare: fup eller fakta, svaret er ja.

Det er jo ikke første gang, CD bringer dette emne til debat her i salen. I marts og i november 1979 har CD fremsat forslag til ændring af radioloven og fået disse forslag behandlet her i folketinget, men ikke med det resultat, som CD ønskede. I begge disse forslag har CD ønsket radioloven ændret i retning af, at der i selve lovens tekst skulle foretages en påpegning af, hvad der ifølge CD er den rette lære med henblik på radiolovens pålæg til Danmarks Radio om at tilstræbe alsidighed i programudbudet.

I bemærkningerne til disse lovforslag har CD opregnet en række punkter, på hvilke de mener at alsidighedskravet har været tilside-sat – systematisk, mener CD, i hvert fald således at de rejste klager er blevet afvist af radiatorådet flertal, og fordi klagerne er ble-

vet afvist af radiatorådet flertal, har CD konkluderet, at radioloven ikke er tilstrækkelig klar og ikke er i stand til at sikre alsidigheden i Danmarks Radios programvirksomhed. Men heri har de nu ikke fået medhold af noget flertal her i folketinget.

Disse gentagne debatter afspejler fundamentalt forskellige holdninger med hensyn til Danmarks Radios virksomhed. CD viser en udpræget mistillid til medarbejdernes vilje og evne til at efterleve alsidighedskravet, men vi er mange andre, der mener, at medarbejderne under ansvar over for radiatorådet er fuldt ud i stand til at opfylde de krav, som radioloven pålægger dem. Derimod vil ingen af os benægte, at der i løbet af det meget store antal udsendelser, som finder sted over et år, begås fejl, og at disse fejl bør rettes.

Formålsparagraffen for Danmarks Radios virksomhed findes i radiolovens § 7, stk. 1, som lyder således:

»Danmarks Radio har til opgave at udsende radiofoni- og fjernsynsprogrammer, der omfatter nyhedsformidling, oplysning, underholdning og kunst, og som er bestemt til modtagelse af almenheden her i landet. Ved programlægningen skal der lægges afgørende vægt på hensynet til informations- og ytringsfriheden, og der skal i programudbudet tilstræbes den størst mulige alsidighed.«

Af bemærkningerne til denne bestemmelse fremgår det, at det alsidighedskrav, der stilles, ikke kan forlanges opfyldt for den enkelte udsendelse, men at kravet gælder det samlede udbud af udsendelser. Der står tillige, at man ved bestemmelsens affattelse har søgt at gøre det klart, at alle synspunkter og holdninger bør kunne komme til orde i Danmarks Radios udsendelser.

Formuleringen af radiolovens § 7, stk. 1, bygger på en meget lang praksis med hensyn til forståelsen af den alsidighedsforpligtelse, som radioen har haft siden den første radiolov af 1926, og radiatorådet har senest formuleret den i sine almindelige retningslinjer for programvirksomheden i Danmarks Radio fra 1977. Heri gentages disse forpligtelser, og det understreges, at man ved alsidighed både skal forstå en forpligtelse til at lade minoriteter komme til orde med synspunkter og holdninger og et krav om, at særinteresser ikke dyrkes ensidigt på bekostning af almenhedens synspunkter og holdninger. Jeg er gan-

[Ministeren for kulturelle anliggender]

ske enig med hr. Erhard Jakobsen om, at disse krav må opfyldes.

Ifølge radioloven er det radorådet, som har til opgave at påse, at bestemmelserne i § 7, stk. 1, bliver efterlevet i Danmarks Radios programvirksomhed, og det er min opfattelse, at radorådet løser denne opgave. Jeg kan tilføje, at der ikke i den periode, der er forløbet, siden disse spørgsmål sidst blev behandlet i folketinget, har været forhold i forbindelse med Danmarks Radios programvirksomhed, som giver regeringen anledning til at ændre den holdning, der tidligere er blevet tilkendegivet her i tinget.

CD har ofte ønsket alsidighedskravet tilgodeset ved at kræve, at hver enkelt udsendelse skal være så afbalanceret i holdningsmæssig henseende, at den bliver udvandet og dermed holdningsløs. CD er bange for en farlig radio. Lad det være sagt igen her, at vi stiller alle krav om, at Danmarks Radio skal være alsidig, men vi er blot ikke alle enige om måden, hvorpå denne alsidighed skal vise sig.

Et flertal her i folketinget er af den opfattelse, at alsidigheden skal vise sig ved, at forskellige holdninger kommer til udtryk over en periode, mens den enkelte udsendelse gerne må afspejle særstandpunkter og minoritetsgruppers holdninger, blot disse afbalanceres af andre synspunkter i efterfølgende udsendelser.

Selv ser jeg gerne, at vores kulturpolitik i almindelighed er farlig i betydningen provokerende og tankevækkende, kreativ og kunstnerisk skabende. En enkelt udsendelse må godt have et særstandpunkt, men – og her er jeg helt enig med hr. Erhard Jakobsen – den må aldrig være unfair over for enkeltpersoner, aldrig unfair over for grupper, institutioner o.lign., og ingen må angribes, uden at den pågældende får lejlighed til selv at ytre sig.

Men netop disse kriterier er udmøntet i de almene retningslinjer for programvirksomheden, som jeg lige har omtalt. Det er en forudsætning for et frit og folkestyret samfund, at medierne kan formidle en åben debat og en fri kritik af regeringens, af lovgivningsmagtens, af forvaltningens og af andre magtfaktorerers virksomhed, og derfor må mediesystemet fungere uafhængigt af disse.

Radiolovens bestemmelser om Danmarks Radios programvirksomhed er klare nok, og

jeg vil advare imod forslag om at beskrive i detaljer i selve loven, hvorledes alsidighedskravet nærmere skal forstås, for enhver enkelt særregel kan føre til uønskede modsætningslutninger, som vil gøre det vanskeligere at anlægge den helhedsvurdering, som er helt afgørende, når man skal vurdere noget så komplekst og kvalitetsbetonet som Danmarks Radios virksomhed.

CDs holdning afspejler somme tider en tendens til at ville overflytte programansvaret til folketinget, hvor der er et større forum for debatten, men en sådan tendens er heldigvis ikke blevet støttet af et flertal her i salen, og jeg må advare imod den. Vi må værne om Danmarks Radios selvstændighed, hvor ansvarsbevidste kræfter i rådet sikrer, at de almindelige retningslinjer i overensstemmelse med lovens intentioner efterleves af Danmarks Radio, og det skal radorådet sikre.

Vi vil ikke have den levende kreativitet stækket af rigoristiske forskrifter, og vi må advare imod tendensen til at ville overflytte programansvaret til folketinget og – kan man vel sige – tilsvarende mod tendensen til at misbruge radorådet som et partipolitisk debatforum.

Mit svar på det spørgsmål, der er stillet i denne forespørgselsdebat, er derfor et ja. Radiolovgivningingen er fuldt tilstrækkelig til at sikre alsidigheden i Danmarks Radios programmer.

Forhandling

Erhard Jakobsen (CD):

Jeg var på mange punkter glad for ministerens udtalelser, fordi hun i dag har trukket skarpere op, end tidligere kulturministre har gjort det, hvor stærkt reglerne faktisk skal opfattes. Tilbage står så kun – og det er grunden til, at centrum-demokraterne gang på gang har rejst denne sag – at der endnu er nogle uklarheder.

Det er da rigtigt, som ministeren loyalt refererede, at centrum-demokraterne flere gange har prøvet at undgå disse uklarheder ved at foreslå, at man i selve lovens tekst lavede nogle præciseringer. Det har vi undladt at gøre nu, fordi vi kender det politiske flertal, vi kender den politiske stilling her i folketinget, så der er ingen grund til at bruge tiden på demonstrationer. Men derfor er det

[Erhard Jakobsen]

alligevel vigtigt at få det fremdraget for at få præciseret, hvad dette folketing mener om det, for det er jo lige så stærkt, som hvis det stod i loven. Det er jo ganske det samme. Hvis det herfra klart bliver præciseret, som ministeren på et par enkelte punkter i dag gjorde, at det er det, vi mener med alsidighed, vil det være noget, som radiorådet, også et flertal, bliver nødt til at bøje sig for. Det er dér, vores kritik sætter ind. Vi giver ikke meget for en flertalsafgørelse, der beror på en rent partipolitisk vurdering. Det svarer jo ganske til, som jeg engang før har sagt, historien om den stakkels direktør, der ikke var særlig populær i sit firma. Da han blev syg, modtog han et telegram, hvori der stod: »Bestyrelsen har med 6 stemmer mod 5 besluttet at ønske direktøren god bedring.« Der er visse ting, flertal og mindretal ikke kan tage stilling til. Om en klage fra en gruppe eller fra nogle medlemmer er berettiget eller ej, er ikke noget, man tager stilling til ved et flertal. Hvis det klart af klagen fremgår, at der er bestemmelser, der er overtrådt, er den klage rigtig, selv om et flertal beslutter at afvise den. Den er afvist, men den er ikke af den grund urigtig, og jeg understreger endnu en gang: det er ikke længere en lille samling kværlanter, som man har anset det for at være før, det er fremtrædende medlemmer af arbejderbevægelsen, der i radiorådet klager over, at man er parat til at lave udsendelser om alle, der smider med mursten og laver ballade, specielt på Nørrebro – de er særligt begunstigede.

Jeg kan sige, at det har jeg kunnet udbygge langt mere med klager. Jeg har påvist i radiorådet – og det har andre støttet mig i – at disse urovevælgelser på Nørrebro i hvert fald et enkelt år har haft omkring 10 gange så lang sendetid, som socialdemokratiet har på et helt år, i Danmarks Radio. Så meget tid har de fået.

Så kan man sige: ja men det er jo ikke politisk. Jo, det ved Gud det er. Det er nemlig VS og kommunisterne. Beboerbevægelsen på Nørrebro har to hovedcentre, det ene er kommunistisk, det andet er VS', og de krav, de har ført frem, svarer ganske til de krav, som de to partier – eller i hvert fald det ene – fører frem i Københavns borgerrepræsentation. Det er i øvrigt nogle af de samme krav, som på landspolitisk basis føres frem her i folketinget. Det vil sige, at det er en rent par-

tipolitisk agitation ført frem af nogle græsrodsbevælgelser, men på disse partiers vegne og i disse partiers interesse. Det er det, socialdemokrater i radiorådet klager over, ikke de helt officielle, men de halvofficielle, og det er derfor, vi mener, tiden måske skulle være inde, hvor flere medlemmer af dette ting fandt ud af, at der er noget, der er galt.

Alt, hvad ministeren siger om, at Danmarks Radio skal være uafhængig, skriver vi naturligvis under på fra centrum-demokraternes side, 100 pct. Men Danmarks Radio skal også være uafhængig af medarbejderne. Det kan ikke være en holdning hos en større eller mindre kreds af medarbejdere, der skal bestemme, hvordan udsendelsen skal formes, jo, i formen, men ikke i indholdet, og her kommer vi til de vanskelige punkter.

Ministeren taler om, at centrum-demokraterne gang på gang er gået ind for, at der skulle være alsidighed i hver udsendelse. Det er positivt forkert, det er vi aldrig nogen sinde gået ind for. Jeg har ved hver diskussion her i tinget pointeret, at det ville vi aldrig drømme om, men vi har bare peget på: hvad er så alternativet? Nu sagde ministeren, og det var jeg glad for, »i en påfølgende udsendelse«. Det ville da være glimrende, men det er bare ikke det, der sker. Det, der typisk sker, er, at man f. eks. i en udsendelse sviner det danske forsvar til den 30. januar 1981, og så mener man, at man ifølge alsidighedsforpligtelsen må have en udsendelse om hjemmeværnet senest den 29. januar 1982. Så er alsidigheden opfyldt i det samlede udbud, nemlig inden for et år, men den går ikke. Det må netop, som ministeren rigtigt udtrykte det, være i en påfølgende udsendelse. Det må være sådan, at der er en vis chance for, at det samme publikum, som har hørt de grove udtalelser – og dem skal jeg ikke på nogen måde bearbejde og holde igen på – kommer til at høre den påfølgende udsendelse. Det er meningen med alsidighed, men det er ikke det, der finder sted, og det er det, jeg og andre har været i stand til at dokumentere gang på gang. Det er derfor, vi siger, at det er ikke nok at sige, at der skal være alsidighed i det almindelige programudbud.

Det er heller ikke nok at sige, at alle meninger skal repræsenteres. I hvilket forhold? Skal det være sådan som det, jeg pegede på i forbindelse med Nørrebro, at nogle får 10 gange så megen repræsentation som andre?

[Erhard Jakobsen]

Jeg ved godt, at så kommer al den marxistiske snak om borgerlig og socialistisk, hvor en gudstjeneste er borgerlig, og hvis man derfor har haft en gudstjeneste søndag formiddag – sådan er det faktisk blevet formuleret af en medarbejder engang – så har man lov til i P4-ungdomsudsendelsen om aftenen at drive lige så megen socialistisk agitation, som man vil, for det opvejer jo hinanden. Der var borgerligt om formiddagen, og der var socialistisk om aftenen. Så tåbeligt har medarbejderne ved Danmarks Radio i diskussioner formuleret alsidighedsbetegnelsen, og så kan man ikke fortænke os andre i, at vi siger: må vi få lidt klarere linjer for, hvad der menes med det her.

Jeg var glad for ministerens udtalelse om, at naturligvis gælder fairnessprincippet, for det er der medlemmer af radiatorådet der har sagt ikke gælder mere, det er ikke med i bestemmelserne. Jeg holder naturligvis folketingsfast på ministerens bekræftelse her i dag og går ud fra, at der er tilslutning i folketingsrådet til, at selvfølgelig gælder fairnessprincippet, sådan som Aktiv Lytterkomité i et spørgsmål formulerede det i 1972: er Radiorådet enig i, at intet firma, ingen privatperson, ingen institution må angribes i Danmarks Radios udsendelser, uden at der gives de angrebne lejlighed til på lige fod at svare på angrebet? Det skulle jo være en selvfølge, men jeg kan forsikre som aktiv lytter, at det bestemt ikke er nogen selvfølge. Det sker gang på gang, at man overfalder folk, uden at de hverken i den samme eller en påfølgende udsendelse får mulighed for at svare. Bl. a. undskyldes det med, at de ønskede det ikke. Nej, dér ligger det farlige: man lukker munden på en række folk, fordi de har den mistillid, som jeg altså ikke må have, og som jeg heller ikke har – det kommer jeg tilbage til. Men masser af mennesker her i landet, også på fremtrædende plads, har dyb mistillid til, at de får en fair behandling, og derfor får lytterne og seerne ikke et fair indtryk af, hvordan meningene er. Det fine ord meningsunivers, som man elsker at bruge i sådan de finere kredse i Danmarks Radio, bliver ikke dækket, for den ene del af universet falder væk, fordi de mennesker ikke vil udsættes for at blive svinet til på en eller anden facon i udsendelsen.

Mistillid? Jeg har absolut ingen mistillid til nogen medarbejdere i Danmarks Radio,

det giver jeg mig slet ikke af med, for jeg kender dem jo ikke. Jeg holder mig alene til, hvad jeg har hørt, og hvad jeg har set. Hvad de faktisk har sagt, kan da ikke give grundlag for nogen mistillid; det kan bare give vished om, at de ikke overholder de regler, der er tale om, og det er grundlaget for alle klager, der er rejst i Danmarks Radio.

Jeg bliver altså nødt til at sige, at jeg advarer mod den farlige radio, ikke hvis den skal opfattes, som Julius Bømholt og Peder Nørgaard i sin tid formulerede det, men hvis den skal opfattes som formuleret af Jørgen Vedel-Petersen, der, dengang han sagde det i hvert fald, var en fremtrædende leder i Danmarks Radio. Han formulerede det sådan, at farlig radio kræver farlige folk. Vi skal sætte folk på græs i Danmarks Radio, komponister, kunstnere, forfattere osv.; de skal være fremtidens kulturingeniører, der skal forme det nye samfund. Altså Danmarks Radio skal forme gennem de folk, man sætter på græs, og jeg tør sige dejligt, fedt græs med honorarer og det hele til forfattere og andre. Det er 80 mill. kr. om året, der udbetales til 3.500 mennesker til den slags omkostninger, så det er godt, fedt græs. Denne lille elite skulle have en særlig adgang til at forme den danske befolknings tankegang osv. Se, det er farlig radio, og det er den farlige radio, jeg godt vil trække tænderne ud på, for det kan ikke være en lille elite, der skal bestemme. Der må være adgang for alle på lige fod.

Jeg bøjer mig altså for, at vi ikke skal have loven ændret; jeg ved, at det ikke kan lade sig gøre. Derfor vil jeg i stedet for på det konservative folkepartis, fremskridtspartiets og CDs vegne – jeg ved, andre vil støtte os – fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Folketinget konstaterer, at upartiskheden i informationsspredningen forudsætter,

at Danmarks Radio som institution ikke tager stilling i kontroversielle spørgsmål,

at medarbejderne i Danmarks Radio ikke benytter deres stilling til at fremme personlige interesser,

og at der stræbes imod, at opfattelser, der er så væsentlige, at de har krav på almen interesse, i et rimeligt balanceforhold kommer til udtryk i Danmarks Radios programvirksomhed.

[Erhard Jakobsen]

Folketinget går herefter over til næste punkt på dagsordenen.«

Første næstformand (Ninn-Hansen):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Dette forslag indgår nu i debatten.

Søren Hansen (S):

Socialdemokratiets ønske for denne debat er, at vi kan ende med at konstatere, at alsidigheden og alsidighedskravet er vigtigt, men at vi samtidig kan samles om, at den kunstneriske og den journalistiske frihed er andre og bærende elementer i enhver kreativ og kunstnerisk aktivitet, som den meget gerne skulle komme til udtryk i Danmarks Radios og fjernsyns programmer.

I radiolovgivningen er alsidighedskravet nævnt, men der er så mange andre ting, radio og fjernsyn også skal leve op til. Det skal være oplysende, spændende, underholdende, ja, da også meget gerne festligt, så festligt og så oplysende, at det er værd at se og høre på.

Danmarks radio og fjernsyn er så ubetinget vores største kulturformidler. Derudfra går de fleste informationer, de fleste oplevelser og, når det kommer til stykket, også nok de fleste påvirkninger.

De, der skal løse opgaven i studierne, har en kæmpeopgave. Hvis det skal lykkes, er det en kreativ indsats, der skal til. Det er en gammel sandhed, at man bliver mere kreativ, hvis man har frihed, hvis man møder tillid; modsat bliver man mere frygtsom, hvis man uafsladeligt kontrolleres, hvis man uafsladeligt kigges over skulderen, hvis indsatsen måles efter millimeterdemokratiets målestok.

Spørgsmålet er altså, om undertonen i forespørgslen her fremmer det ene sæt synspunkter eller den snarere tværtimod vil medvirke til, at radio og fjernsyn bliver endnu kedeligere, end det alt for tit er tilfældet.

At stå stille er som bekendt i praksis at gå tilbage, og det er, hvad man har indtryk af af gangarten for tiden. Der er i den seneste tid en del gode eksempler på en dårlig udvikling i denne retning. Vi skal ikke blande os i eller bedømme enkeltprogrammer eller enkeltudsendelser her i tinget, men vi har en fornemmelse af en udvikling, der fremfor at bevæge sig fremad bevæger sig tilbage mod det, der var populært engang. Eller var det for at vælge det sikre? Fremfor at ofre så megen

opmærksomhed på alsidighedskravets overholdelse skulle man måske nok hellere – eller i det mindste også – granske og finde ud af, hvorfor der er så meget, der er så kedeligt, at det ikke rigtig er værd at have med at gøre.

Hver dag året rundt produceres der ca. 50 timers radio og ca. 8 timers fjernsyn, altså 20.000 timers udsendelser i alt om året, så der må nødvendigvis ryge en finke af panden en gang imellem. Man kan undre sig og måske i og for sig også foruroliges over, at det er så få finker, der ryger af radioens og fjernsynets pande, som tilfældet faktisk er, men vi skal nok i denne debat høre flere eksempler; vi har allerede hørt et par. Ja, jeg er sikker på, at man op til denne debat har gransket og set og gransket og lyttet og gransket igen for at finde eksempler, der kunne støtte de synspunkter, som Aktive Lyttere & Seere måler alsidigheden med. Vi vil lytte med interesse til det. Er det blevet til 5; til 10, til 20, til 100 ud af disse 20.000 timers udsendelser, der er tale om?

Man har i hvert fald efter egne udsagn haft en kæmpeskare af aktive mennesker til at føre felttoget for de utilfredse, forurettede lyttere og seere, og nu skulle man have taget sagen i egen hånd, nu skulle man afsløre magtfordrejninger, manglende respekt for alsidigheden, og hvad ved jeg. Og hvad er det så blevet til? Ja, der har jo været ganske mange klager, men mig bekendt ingen klager, der har haft så megen bund i virkeligheden, så meget kød og så meget blod, at de har kunnet samle radiatorådet bag sig, og når klagerne så ikke har kunnet passe til virkeligheden, til lovgivningen, er det, ønsket om at få lavet virkeligheden om melder sig.

Vi skal tilbage til afsidigheden, til spørgsmålet om, hvordan vi kontrollerer alsidighedskravets overholdelse. Jeg tror ikke, nogen enkeltperson og heller ikke nogen enkeltgruppe er i stand til at klare den opgave; man vil være for stationær og for snæver i sine vurderinger. Derfor må den forsamling, der skal klare den opgave, være alsidigt sammensat, og det må også være en forsamling af folk med tilstrækkelig store skonomre. Folk i små sko har altid været farlige for den frie tankes frie udfoldelse, og det er den frie tankes frie udfoldelse, der gør det værd at lytte til og se på det, der kommer ud af apparaterne.

[Søren Hansen]

For at opfylde alsidighedskravet må der både være det brede, det, der samler de mange, og der må også være plads til det smalle, det, der kun har interesse for et mindretal og måske også ind imellem kun for et lille mindretal. Det må være vurderingen af den samlede mængde, både den brede og den smalle og den meget smalle, der skal til for at give en rimelig helhedsbedømmelse af, hvad det er, der sker i udsendelserne.

En væsentlig forudsætning for at løse opgaven alsidigt er, at der er en stor programflade til rådighed. Danmarks Radio må være et stort hus og et stort hus med mange boliger. Der må være et tilstrækkelig stort programudbud til danske seere og lyttere.

Det alternativ, som vi i socialdemokratiet finder mest interessant på kort sigt, er det, at vi får en mærkbar forbedring af det program, vi nu har i TV, men gerne suppleret med et TV 2 med Nordvisionsudsendelser, med regionalt TV og med andre af de opgaver, som vi løser for ringe i øjeblikket. Diskussionen om dette er vigtig. Det er et af de områder, vi burde bruge mange af vores kræfter og meget af vores fantasi på i den kommende tid.

Nu er denne debat realistisk, og jeg synes som sagt, at vi skal koncentrere os meget om den lige nævnte side af sagen. Det er vigtigt, fordi vi jo under alle omstændigheder i løbet af kort tid får mange europæiske satellitprogrammer ned over os. I socialdemokratiet anser vi ikke disse programmer for at være af det onde, tværtimod, men det er vigtigt, at der er alternativer, som kan sikre det danske liv, det danske sprog bedre muligheder, end det har i øjeblikket. I den forbindelse er der nu grund til at konstatere med glæde, at den rationalisering, der er gennemført i radioen, har medført, at man allerede i år øger egenproduktionen med 10 pct.

Det med alsidigheden har også noget at gøre med, hvordan man forvalter tingene i praksis i Rosenørns Allé og i Gyngemosen. Jeg synes, der er for mange eksempler på, at man har koncentreret magten og indflydelsen hos for få mennesker og hos de samme mennesker i for lange perioder ad gangen. Det er nok værd at overveje, hvordan man kunne opløse nogle af de monopoler, der i praksis findes inden for mono-polet. Et virksomt middel kunne nok være, at man i radiatorådet

tog åremålsansættelsesprincippet mere alvorligt, end man gør nu.

Og så sker der jo da fejl; det må der nødvendigvis med den store programflade, der er tale om. Det er dybest set af det gode: uden dem ville det være et udtryk for, at forsigtigheden og ufarligheden havde fået for godt tag i os. Egentlige fejl skal naturligvis drøftes, ja, de skal helst undgås, men sker de, skal de rettes og rettes på en sådan facon, at der ikke er nogen tvivl hos seere eller lyttere om, at der har været tale om fejl, og det må også klart fremgå, at det er vurderingen hos ledelse og radiatoråd.

Så vidt jeg erindrer, har der i tidligere debatter om disse spørgsmål været fremført det synspunkt – ja, det har vi jo allerede hørt i starten her i dag – at medarbejdernes opgave ikke er at missionere for egne synspunkter osv. Umiddelbart kan man naturligvis være enig i synspunktet, i teoriens verden kan man jo gøre meget op enkelt og firkantet, men vi har at gøre med det virkelige liv, altså ikke med teoriens verden. Når man har at gøre med det virkelige liv og med levende mennesker, altså ikke med robotter, så er det svært eller umuligt at finde – jeg har i hvert fald svært ved det – dem, der er i stand til at sætte sig ud over egne holdninger og egne vurderinger og interesser, når de skal vælge stof, når de skal vælge emner, når de skal vælge personer, spørgsmål og metoder i den funktion, de som radio- og TV-medarbejdere skal løse. Det er muligt, at en ubehagelig fremtids reagensglasvæsener vil være i stand til at sætte sig ud over de menneskelige dyder, som vores meningers forskellighed er, og hvis det er den slags, der skal styre Danmarks Radio, vil jeg med sindsro spare licensen – og for at det ikke skal blive misforstået: jeg vil også sætte apparaterne uden for døren.

Det værste, der kan ske, er, at Danmarks Radio bliver kedelig og ufarlig. Det har altid været provokationerne, der førte os videre, og sådan vil det også være i fremtiden. Vi vil gerne videre, og det vil vi gerne have Danmarks radio og fjernsyn til at hjælpe til med.

Flemming Jensen (KF):

Hr. Søren Hansen udtrykker frygt for den angst og usikkerhed, der skabes, når der står nogen og kigger én over skulderen. Jeg lytte-

[Flemming Jensen]

de med megen interesse efter, om det er indledningen til en ny socialdemokratisk politik også på andre områder, f.eks. vedrørende monopollovgivningen. Men så skal jeg naturligvis vende mig til dagens emne.

Der står skrevet i radioloven, at der skal lægges afgørende vægt på hensynet til informations- og ytringsfriheden, og der skal i programudbuddet tilstræbes den størst mulige alsidighed. Under valgkampe f.eks. er problemet nok ikke så stort. Dels ophidser det ikke folk så meget, dels har man dér sat millimeterdemokratiet i funktion. Problemet opstår, fordi radio og fjernsyn bevidst eller ubevidst dag ud og dag ind påvirker os. Ingen kan undgå at blive påvirket af disse æterdryp. De påvirker os ikke alene, fordi der kommer nogle synspunkter, de påvirker vor holdning til tilværelsen og den omgangsform, vi har med hinanden. Derfor synes jeg ærligt talt, at man skulle glæde sig over, at der er nogle aktive lyttere, der holder øje med denne påvirkning.

Der står »den størst mulige alsidighed«. Det er et krævende udtryk, og det er samtidig et uhyggelig vagt udtryk. Jeg skal ikke lægge skjul på, at efter konservativ opfattelse har det alt for ofte været brugt til at give mindretal langt større råderum, end deres position berettigede. Nu skal man ikke tro, at vi her vil indføre en anden form for millimeterdemokrati, hvorefter man får ordet i radioen i forhold til, hvor mange man er; men vi har pligt til at pege på, at bliver alsidigheden udnyttet til at give mindretallene en fortrinsstilling, fordi de er interessante, så er der ikke tale om alsidighed, så er der tale om direkte støtte til nogle, der vil ændre vort samfund.

Naturligvis vil det konservative folkeparti som andre partier frihed og tolerance, men man skal ikke tage fejl, så man tror, at vi forveksler tolerance med slaphed eller manglende vilje til at forsvare de ideer, vi nu sætter højt. Derfor hænder det vel også, at vi harmes, når radio og TV bringer udsendelser, der forhåner disse værdier.

Først og fremmest må vi sige, at kravet om alsidighed også er et krav til tilrettelæggerne om forståelse for, at det, de sender, skal kunne tåles i tusinder og atter tusinder af hjem uden at bringe dårlig luft. Vi har ikke så fuldkommen en enhedskultur, som jeg kunne ønske. Men netop derfor må de mennesker,

som har medierne, ikke blot være bærere af budskaber, der er udformet i helt bestemte fodformede kredse, især, må jeg desværre sige, københavnske.

Og så kan vi måske også stille spørgsmålet: er der ikke noget om, at man en gang imellem forveksler alsidighed med negativitet? Jeg er ikke meget for eksempler, specielt ikke i denne sag, men jeg vil hævde, når hr. Søren Hansen siger, at der nu og da ryger en finke af panden, at vi fik et bad af finker i Københavns Radio i forbindelse med f.eks. besættelsen af Byggeren og alt det dér. Der var efter min mening en både negativ og ensidig tendens i disse udsendelser. Det er tilsyneladende morsommere at bringe kritik end at bringe det positive.

Man kan finde det samme i TV – o.k., et enkelt eksempel, det er så lille, at det er til at overskue. Man interviewer en forretningsmand, som bør roses; det troede vi i og for sig også interviewet var til, fordi han ekstraordinært havde gjort en indsats og skabt lærepladser. Men hvad var det, der interesserede interviewereren? Det var den kendsgerning, at samme forretningsmand ikke med 100 pct.s sikkerhed kunne garantere vedkommende arbejde efter læretiden. Så fik det den lille fikse drejning, der nu skulle til.

Skal man i øvrigt vurdere, om ytringsfriheden er tilgodeset, så må man nok slå fast, at de negative røster i hvert fald er. Det gælder også i et vist omfang husets medarbejdere; jeg kunne f.eks. nævne nogle udenrigskorrespondenter, som i hvert fald har fået deres synspunkter tilgodeset.

Og så skal der selvfølgelig i en debat af denne karakter lige nævnes Julekalenderen. Det siger jeg ikke for på nogen måde at være overlegen, jeg siger det udelukkende, fordi det er et af de lyspunkter, man håber at have ude i hjemmene; man ser med forventning frem til den hyggelige optakt. Hvad fik vi så i år? Det blev først jul i lille Danmark, da den lede kapitalist var sat på plads – ikke et sekund før. Dette er ikke småting, hvis der er tale om en tendens, og det må man frygte, når man ser, at mere og mere gøres til problemer.

Der er ytringsfrihed i Danmarks Radio. Det, man kan sætte spørgsmålstegn ved, er, om ikke den såkaldt engagerede journalistik tegner et skævt billede af os ved at koncentrere sig for meget om negativitet. Det gælder

[Flemming Jensen]

også over for erhvervslivet. Alt for ofte er det, som om en række teoretikere suppleret af miljøfanatikere og græsrodder gør deres bedste for kun at fremhæve, hvad der kan siges af negativt om dansk erhvervsliv. Det er sjældent, vi ser initiativudsendelser, der viser, hvordan erhvervslivet trods alt kæmper for at komme igennem krisen, så man kan betale også Danmarks Radio.

Og så et problem mere, som vi står midt i. Det er informationsproblemet. Mængden af informationer stiger og stiger, det hele bliver uoverskueligt, men netop derved bliver udvælgelsesprocedurerne af stigende betydning. Ubevidst bliver denne proces i sig selv en form for censur. Man ønsker ikke at censurere, men det kan ikke hindres, for alle informationer kan nu engang ikke bruges. Dette problem kan vi kun delvis komme til livs ved at have flere af hinanden uafhængige sendemuligheder. Det er vel også ud fra et demokratisk synspunkt rigtigt, al den stund demokratiet bygger på valgmuligheder.

Radio og TV kan være et farligt instrument, hvis det misbruges. Radio og TV kan være en oplevelse og en lykke, og der skal da heller ikke siges andet, end at radio og TV også sender mange fortræffelige ting, men netop et informationssamfund er et af de vigtigste incitamenter til at få brudt monopollet, til at sikre konkurrencen, der gør kvaliteten endnu højere.

På denne baggrund finder jeg, det er godt, at vi får denne debat her. Jeg finder, det er rimeligt, at også folketinget nu og da tager sig tid til at drøfte radioens problemer.

Bertel Haarder (V):

Det er for os åbenbart, at der i nogle afdelinger i Danmarks Radio har udviklet sig et miljø, hvor bestemte meninger er mere fremherskende end andre. Generationen fra 1968 satte sig her som de fleste andre steder i uddannelses- og kultursektoren på de fleste af de mange nye stillinger, der blev oprettet i perioden fra 1965 til 1975. Siden dengang har der hverken været nye stillinger til folk med andre meninger eller været særlig mange ansøgninger fra folk med andre meninger, og derfor har vi fået dette, som jeg vil kalde det, miljøproblem i nogle afdelinger.

Hvis man i den situation vil undgå uendelige rækker af klagesager og ørkesløse op-

trævlinger af alt, hvad der er udsendt af bestemte afdelinger i lange tidsperioder med deraf følgende risiko for tidsspilde og for lammelse af kreativiteten i afdelingerne, er det efter vor mening helt nødvendigt at skabe et konkurrerende miljø, som giver lytterne og seerne mulighed for at sammenligne og vælge og vrage. Vi må have en alternativ radio- og TV-station helt uafhængig af Danmarks Radio med en helt anderledes struktur, med helt nye, anderledes overenskomster, med total frihed fra de holdninger, som er fremherskende i Danmarks Radios afdelinger og i radiatorådet. Det er efter vor mening det bedste bidrag til alsidigheden, vi kan yde i denne situation.

Radiatorådsformanden har for nylig sagt om provinsafdelingen, at det aldrig har været meningen, at provinsafdelingen skulle udgøre et holdningsmæssigt alternativ til Københavnsafdelingen. Det er vi meget uenige i. Vi mener absolut, at provinsafdelingen skal have frihed til også at være et holdningsmæssigt alternativ til Københavnsafdelingen. Vi ønsker at selvstændiggøre provinsafdelingen og give den mulighed for at konkurrere frit. Vi er så opsatte på det, at vi ikke vil insistere på at indføre reklame til finansiering af en sådan udvidet provinsafdeling. Vi er tilhængere af reklamefinansiering, men kan vi få flertal for et monopolbrud uden reklame, så foretrækker vi det fremfor, at vi ikke får et monopolbrud. Hvis vi ikke får reklame, er der selvfølgelig færre midler til rådighed, men set i lyset af, hvad man kan præstere i udlandet, burde det være muligt at have to uafhængige radiofonier, uden at licensen behøver at stige af den grund. Jeg kan oplyse, at vi genfremsætter vort forslag om en uafhængig radio- og TV-station i den nærmeste fremtid.

Derudover ønsker vi som noget nyt, at der gennem kabler sendes norsk og svensk TV ind i alle danske hjem, og det vil vi bede kulturministeren optage forhandling med de nordiske lande om. Og kulturministeren kan ikke komme og sige, at det ikke kan lade sig gøre, for det er gjort i andre lande. Kulturministeren kan ikke komme og sige, at det strider mod ophavsretsreglerne, for det er gjort i lande, som er nøjagtig lige så venligt stemt over for ophavsretten og den private ejendomsret i øvrigt som Danmark. Det kan lade sig gøre, og da vi nu i bred enighed har

[Bertel Haarder]

sagt, at Nordsat ikke er Danmarks livret, så er tiden inde til at få norsk og svensk TV ind i danske hjem igennem kabler. Det kan lade sig gøre. Jeg vil bede ministeren om at gå i gang.

Hr. Søren Hansen og kulturministeren taler så meget om, at vi skal have provokerende, tankevækkende, kreativ, skabende radio. Jeg ved ikke, hvad forskellen er mellem kreativ og skabende radio. Kulturministeren sagde, at vi ikke vil lade levende kreativitet stække af rigoristiske forskrifter. Ja men når man nu er så glad for det sprudlende liv, initiativet, hvorfor vil man så ikke være med til at give Danmarks Radio den udfordring, at en afdeling i Århus kan få lov til at se, om den kan gøre det bedre? Hvorfor står man for den holdning, at de i Århus skal have de samme holdninger som i Danmarks Radio? Hvorfor står man for den holdning, at de ikke må være et holdningsmæssigt alternativ? Hvorfor må de ikke have frihed til det?

Det er blevet så moderne at tale om dobbeltmoral i udenrigspolitik, men der er en socialdemokratisk dobbeltmoral i radiopolitikken, som går ud på, at man taler meget om alle de smukke ting, alt det liv, vi skal have, frodigheden osv. – men hvad er realiteten? Ja, den svarer til de ubegribeligt nedrullede gardiner, vi skal have her, hver gang vejret er godt. Jeg ved ikke hvorfor. Det er symbolet på socialdemokratiets radiopolitik, at man ikke vil have den frodighed, som kunne følge af at få konkurrence i den danske æter. Og vær venlig at lade være med at afspore debatten med dette med reklamen, for jeg har sagt, at kan vi få det uden reklame, så vil vi gerne det, vi vil have monopolbrud for næsten enhver pris. Vær venlig at lade være med at afspore debatten, og tag stilling til, om ikke det giver større frodighed og mere alsidighed, at vi får konkurrence i æteren, at vi får et uafhængigt TV 2.

Jeg har hørt, at hr. Søren Hansen sagde forleden, at han ønsker et TV 2, men det skal absolut være inden for Danmarks Radios rammer. Ja men er det særlig frodigt? Er det at gå ind for levende kreativitet, at det absolut skal være inde under det samme radiator og de samme bureaukratiske regler og de samme forbandede overenskomster? Undskyld, hr. formand, men de er ualmindelig slemme. Er det udtryk for frodighed? Det er det ikke. Derfor er den socialdemokratiske

tale om alt det sprudlende liv, kulturministeren ønsker, udtryk for dobbeltmoral. Det er intet indhold i det, det er hult – det ligner gardinerne her bag ved mig.

Jeg vil til sidst sige om den dagsorden, hr. Erhard Jakobsen har fremsat, at så vidt vi har fået at vide, og så vidt vi kan finde ud af det ved at studere de regler, der allerede gælder for Danmarks Radios programvirksomhed, er det ikke blot rigtigt, hvad der står i dagsordenen, det er tilmed noget, der allerede gælder. Derfor tror jeg da, at når vi får sagen forelagt i gruppen i morgen – vi skal jo først stemme i morgen – så vil vi beslutte os til at stemme for hr. Erhard Jakobsens dagsorden. Skulle der komme en anden dagsorden, som også siger noget rigtigt, så kan det være, at vi også stemmer for den – vi stemmer for alt, hvad der er rigtigt.

Marianne Bentsen-Pedersen (SF):

Ja, det sidste kan jo nok undre, for i SF stemmer vi også for alt, hvad der er rigtigt, men det er ikke altid, vi stemmer sammen med venstre.

Jeg synes nok, at ministeren og den socialdemokratiske ordfører bevægede sig på kanten af, hvad denne debat bør handle om. Ministeren fortolkede i meget detaljerede vendinger radioloven, og det synes jeg egentlig ikke tilkommer ministeren.

Ministeren kom også ind på det såkaldte fairnessprincip, som C'Derne er blevet så glade for, og det lyder også pænt og smukt og fornuftigt, at enhver, der bliver kritiseret, skal have lov til at tage til genmæle. Men så vil jeg godt spørge: når hr. Erhard Jakobsen kritiserer landets skolelærere, kan man så nøjes med at få Danmarks Lærerforening i fjernsynet, eller hvor mange skolelærere skal man have ind? Er det samtlige skolelærere, der skal have lov til at ytre sig om det? Hvis statsministeren ønsker at kritisere Reagan, kan det så ikke bringes, før det behager Reagan at tage en tur i Gyngemosen, sådan at han kan komme til at imødegå den kritik, statsminister Anker Jørgensen eventuelt skulle finde på at fremsætte? Og hvis nu en journalist spørger Reagan, om ikke Reagan mener, at der foregår lige så forkastelige ting i Tyrkiet som i Polen, så har journalisten rejst en kritik dels af Reagan, dels af Tyrkiet, og Reagans svar vil sikkert være en kritik af

[Marianne Bentsen-Pedersen]

Polen. Så vil jeg godt spørge, hvor mange man så skal have ind, inden man kan bringe den udtalelse, som Reagan eventuelt ville komme med.

Jeg synes, at dette princip giver visse praktiske problemer, selv om jeg synes, at det er et smukt princip. Hvis man ikke kan bringe nogen som helst kritik, uden at den, der bliver kritiseret, kan få lov til at tage til genmæle i den samme udsendelse, så får vi en meget flad debat i Danmarks Radio.

Ellers må jeg sige, at jeg var lidt forbavset over, at det var hr. Erhard Jakobsen, der var ordfører her. Jeg troede egentlig, at når man bragte debatten herind, så var det, fordi CDs medlem af radiatorådet efterhånden var løbet tør og kræfterne var ved at være opbrugt på dette opslidende arbejde for CD, så at man derfor skulle have nogle nye til at overtage det herinde. Det var altså forkert. Men min anden antagelse, om, at man ikke rigtig kunne vinde gehør i radiatorådet mere og derfor ville have et nyt debatforum, har ikke vist sig at være forkert. Jeg synes selvfølgelig, at CD må tage konsekvenserne af de ting, de er ude for, men jeg synes, det er lidt forkert, hvis det nu skal være sådan, at folketinget skal agere programudvalg eller radiatoråd.

Hvis det, CD havde lagt op til, var at lave radioloven om og lave et andet grundlag for produktionen af udsendelserne, så havde det været i orden; men det er, så vidt jeg kan se, ikke det, det handler om. Jeg er også bange for, at hvis man fik nogle strammere regler for udsendelserne og nogle strammere regler for, hvad der er alsidighed, så ville enhver udsendelse blive så tilpas tandløs, at det ville være umuligt for selv den mest motiverede at blive forarget. Jeg mener, at vi er bedre tjent med et fjernsyn og en radio, der kan sætte en debat i gang, og som kan være med i samfundsdebatten, og jeg mener altså, at vi er godt tjent med, at vi har et fjernsyn og en radio, der kan det.

Jeg mener, at vi kommer ind i et problem med alsidigheden, for jeg tror, at CD er af den formening, at hvis en udsendelse er samfundsbevarende og fremstiller tingene, som om alt er godt og intet bør laves om, så er en sådan udsendelse neutral. Jeg fornemmer, at CD mener, at hvis man bringer amerikanske film, så er det bare sådan i spøg og skæmtafdelingen, og det påvirker ingen. Jeg mener, at en amerikansk film i allerhøjeste grad sæl-

ger amerikansk livsstil, og det er endda en livsstil på et højere økonomisk niveau, så jeg mener absolut ikke, at det kan være neutralt. Det kan godt undre mig, at CD ikke finder, at sådanne udsendelser påvirker meningerne, for CD mener åbenbart, at en pædagog i rød skjorte påvirker så meget, at næsten den samlede ungdom er parat til at melde sig ind i SF. Det er klart, at hvis man mener, at alle reaktionære eller samfundsbevarende udsendelser er neutrale, så bliver der nogle problemer, hvis vi skal blive enige om, hvor balancen ligger.

I SF finder vi, at den måde, man forvalter alsidigheden på i Danmarks Radio, er til at leve med. Vi mener, at vi har et utrolig borgerligt fjernsyn og en næsten lige så borgerlig radio. Men vi erkender, at der er andre, der har en anden opfattelse af de begreber, og selv om vi ikke mener, de har ret, mener vi, at det vil blive svært objektivt at bevise det. Det vil altid blive vurderinger, og det vil blive politiske bedømmelser. Jeg har svært ved at forestille mig, at vi her i dette hus kan blive enige om, hvilke stramme kriterier der skulle gælde, og jeg mener heller ikke, at vi ville få spændende udsendelser ud af det, hvis der blev så stramme regulativer, at alt skulle styres politisk herindefra. Det mener jeg ville være meget dårligt.

Derfor er jeg ikke enig i den dagsorden, hr. Erhard Jakobsen har fremsat, og vil naturligvis gå imod den. Jeg synes tværtimod, at vi skal give debatten tilbage til radiatorådet.

Mogens Voigt (FP):

Der er efter min opfattelse kun én udvej for at få en bedre programflade i Danmarks Radio, og det er at bryde monopolet og knægte organisationstyranniet, hvis man vil væk fra Gyngemosens sump af uduelighed, rettighedsrytteri og ansvarsforflygtigelse, for til syvende og sidst er det mangelen på en klar ansvarsfordeling, som er den afgørende årsag til dansk fjernsyns krise og for den sags skyld også radioens. En tidligere medarbejder i Danmarks Radio, Ole Andreasen, har udtrykt det meget klart i Berlingske Tidende den 26. oktober 1980:

»Danmarks Radios journalister er forpligtede i langt højere grad end dagbladsjournalister, både på grund af monopolet, og fordi over halvdelen af Danmarks befolkning hovedsagelig får nyheder fra TV-Avisen. Det

[Mogens Voigt]

nytter ikke, at TV-journalisterne bare er vel-talende. De skal også have en stor portion almen viden, og det er der mange der ikke har.«

Ministeren advarede i sit indlæg heroppe mod, at der gik partipolitik i debatten om radioen. Jeg forstod, at det gjaldt både her i folketinget og i radiorådet, og det er jeg naturligvis enig med ministeren i. Ole Andreasen tilføjede i den pågældende artikel, at den enkelte medarbejder tager bevidst eller ubevidst hensyn til radiorådets politiske sammensætning, når der skal laves udsendelser. Det er klart, at det gør medarbejderne, og derfor er vi nødt til at sige til de danske vælgere, at hvis de fortsat stemmer på socialdemokratiet, på SF, på VS og – ja, Gud bedre det – på de radikale, så får man altså ikke alsidighed i Danmarks Radios programflade. Sammensætningen af folketinget betyder også, at vi får denne socialistiske sammensætning af radiorådet, og det vil medarbejderne, som Ole Andreasen har udtrykt det i Berlingske Tidende, tage hensyn til. Det er derfor vigtigt, at vælgerne holder op med at stemme på disse partier, hvis de ønsker en alsidig dansk radio, og hvis de ønsker at få monopollet brudt.

Hr. Søren Hansen sagde, at han da gerne ville høre hr. Erhard Jakobsens forskellige klagepunkter, hvor mange der nu var, men han kunne sikkert ikke nævne ret mange. Nu skal jeg selvfølgelig ikke være forsvarsadvokat for hr. Erhard Jakobsen, han kan sagtens tale for sig selv, men det er fantastisk, når vi ved, at der er utallige eksempler på politiske emner, der er blevet behandlet groft manipulerende. Vi kan nævne Roskilde universitetscenter, besparelserne på daginstitutionsområdet, ungdomsydelsen, EF-valget, Christiania, slumstormere, narkosager, kvindesager, ejerlejligheder, fredsduer og a-kraft osv. osv. Mønsteret er det samme hver eneste gang: en række mennesker med rigtige standpunkter får en kasket på og får lov til at give udtryk for deres såkaldt rigtige standpunkt som eksperter eller som talsmænd for en såkaldt interesse, hvis omfang interviewereren ikke interesserer sig for at klarlægge på en saglig måde.

Der er efter min opfattelse en helt utrolig venstredrejet ensidighed i statsmonopolet Danmarks Radios medarbejders emnevalg. Igen og igen fremturer de med de samme

udvalgte hjørner af samfundsproblematikken, og det giver det resultat, at vi næsten hver eneste dag fyldes med socialisternes skrårige, fodformede meninger.

Danmarks Radio er efter min opfattelse ganske enkelt den største politiske magtfaktor i dette land, inklusive LO, og det siger søreme ikke så lidt. Der er derfor kun den svære vej at gå, og det er at få brudt monopollet, så der kan skabes konkurrence. I første omgang kan det måske nok blive dyrt målt i penge at bryde monopollet, men det kan blive kostbart for vort demokrati og for den frie meningsdannelse, hvis monopollet ikke brydes. Vi må tilstræbe – det er også indholdet af det dagsordensforslag, der er fremsat – at de udsendte programmer indeholder troværdig og saglig oplysning om faktiske forhold, at synspunkter vedrørende kontroversielle samfundsspørgsmål kommer til orde på en sådan måde, at udsendelserne afspejler de holdninger og meninger, som findes i befolkningen, og at medarbejderne ikke ved tilrettelæggelsen af udsendelserne favoriserer bestemte holdninger og synspunkter, og, som hr. Erhard Jakobsen sagde, at ingen personer, firmaer eller institutioner udsættes for angreb i nogen udsendelse, uden at der gives de pågældende mulighed for at forsvare sig på lige fod med angriberne; det savner vi i høj grad.

Jeg vil ligesom hr. Erhard Jakobsen udtrykke glæde over ministerens udtalelser om fairness; de har virkelig glædet mig. Om ikke andet har vi da fået det ud af denne debat, at den øverste myndighed for Danmarks Radio nu har fastslået, at fairnessprincippet skal Danmarks Radios medarbejdere følge, og det er vi selvfølgelig dybt taknemlige for. Det bliver nemlig ikke fulgt i øjeblikket.

Jeg håber, at debatten vil udvikle sig derhen, at også socialdemokratiet indser, at det er nødvendigt at få knægt medarbejdernes fodformede meninger. Det gør vi kun ved at stemme ja til den dagsorden, hr. Erhard Jakobsen har fremsat.

Arne Melchior (CD):

Må jeg starte med en oplysning. CD har som parti ikke nogen grund til at klage over den behandling, vi får i Danmarks Radio. Vi har aldrig fremsat sådan klage. Jeg finder – det gør min gruppe, og det har de skiftende

[Arne Melchior]

grupper af skiftende størrelse fra CD ment – at vi bliver rimeligt, fair, helt i orden behandlet, både i mængdemæssig henseende og med hensyn til gengivelserne af det, der produceres ved vor medvirken. Vi optræder altså ikke som klagere her på egne vegne. Vi hører ikke til dem, der siger, at vor vælgermæssige tilslutning har nogen skyld i, hvordan medierne, heller ikke de luftbårne, behandler os. Det ligger primært i de synspunkter, vi fremfører, og den måde, vi fremfører dem på – så må vi tage succes og fiasko, som det kan falde.

Vi optræder ikke på egne vegne, men vi optræder på seeres og lytters vegne. Det er nødvendigt, at CD med rimelige mellemrum rejser debat om Danmarks Radio, for socialdemokratiet rejser jo ikke en sådan debat. Tværtimod bliver man altid fornærmet og småsur over, at vi nu igen vil tale om Danmarks Radio. Er Danmarks Radio med de 20.000 sendetimer, som hr. Søren Hansen talte om, ikke en så vigtig institution, at den uanset eksistensen af et radiatoråd bør diskuteres i folketinget med passende mellemrum? Hvorfor kommer man ikke selv med initiativer? Hvorfor kommer man ikke konstruktivt, men bare med beskyldninger og surhed over, at man diskuterer noget, der er så vigtigt i samfundet, og som har borgernes helt klare interesse? Jeg vil næsten sige, det har krav på at blive diskuteret også i folketinget.

Efter denne oplysning et spørgsmål, der gælder kulturministeren: kulturministeren sagde i sit svar her i dag, at CD gentagne gange har krævet alsidighed af den enkelte udsendelse. Ministeren kan sikkert selv finde sekvensen i sit manuskript, og jeg tror ikke, jeg har citeret forkert. Da sådan en tale jo ikke bliver til sådan lige, mens den holdes, men er forberedt, så må der ligge en viden bag, og jeg vil gerne bede ministeren om at dokumentere de »gentagne gange«. Jeg vil være tilfreds med to. Jeg hævder, at der ikke findes ét tilfælde af denne art. »Gentagne gange« må i hvert fald være mere end én. Jeg hævder altså, det er ukorrekt – for at sige det meget diplomatisk, parlamentarisk. Men jeg imødeser gerne, at ministeren måske kan vise, at det er mig, der tager fejl.

Et par replikker til hr. Søren Hansen, som ikke kunne undlade at tage nogle af de påstande op, som fru Birte Weiss i lignende debatter tidligere har ført frem, nemlig om

mistilliden til medarbejderne. Disse stakkels medarbejdere, som ikke kan tåle at blive kigget over skuldrene. Hr. Flemming Jensen har berørt temaet med hensyn til monopollovgivningen. Hvem er det egentlig, der kan fungere, uden at der er mulighed for en passende kritik? Politikere kan i hvert tilfælde ikke. Folk i fabrikker, kontorer og butikker kan heller ikke. Embedsmænd kan heller ikke.

Det er meget interessant at lægge mærke til, at fejlene, som vi har påvist tit nok, primært ikke sker i nyhedsafdelingerne, som har mest travlt, som arbejder under største tidspres, men netop sker i de afdelinger, som har masser af tid til at forberede deres udsendelser. Der sker fejlene. Det viser, at det er velovervejet og planlagt, at det skal være på den måde, og at det ikke er hastefejl, som man nemt kunne bære over med. Det er jo netop tillid til Danmarks Radios medarbejdere, vi lægger for dagen. Det er veluddannede mennesker, pænt lønnede mennesker, som frit har søgt de stillinger, som er blevet oplået, og som kender betingelserne for deres arbejde og ved, at de allerede samme nat bliver anmeldt af 20-30 mennesker, der sætter pennen til papiret med det samme, efter at udsendelsen har været der, og må læse kritikken næste dag i avisen. Film- og teaterinstruktører, forfattere og skuespillere må da finde sig i det samme. Jeg er overbevist om, at Danmarks Radios medarbejdere ikke ønsker nogen fredning af den art, som hr. Søren Hansen talte om.

Vi vil da godt give et konkret eksempel på, hvad det er, kritikken går på. Jeg citerer en TV-anmeldelse fra Politiken den 17. maj 1978. Den er såmænd skrevet af forfatterinden Bettina Heltberg, som vist ikke nogen vil beskyldes for at være en discipel af hr. Erhard Jakobsen. Situationen var den, at den daværende israelske udenrigsminister, Dayan, var i København og blev interviewet i fjernsynet i en Krydsild af herrerne Sippel og Budtz. Herom skriver Bettina Heltberg i sin anmeldelse følgende:

»Kontroverserne mellem Sippel og Budtz på den ene side og Moshe Dayan om fortolkningen af den israelske regerings politik afgjorde Dayan ganske effektivt med henvisning til, at det var ham og ikke de danske journalister, som repræsenterede den israelske regering. Det måtte de nødtvungent erkende. Principielt må man vel også sige, at

[Arne Melchior]

det ikke er en god idé, at journalister, der interviewer fremmede regeringsmedlemmer, så åbenlyst samtidig forfægter personlige moralsk-politiske anskuelser.«

Se, det er det, det drejer sig om: at den, der er interviewer – som hr. Erhard Jakobsen engang sarkastisk, men uden nogen nedsættende betydning har kaldt »mikrofonholder« – skal lokke svar og meninger ud af den interviewede, enten det er et regeringsmedlem eller en anden, enten det er en dansker eller en udlænding. Men interviewereren skal ikke, som Bettina Heltberg her konstaterer det ske, så åbenlyst samtidig forfægte personlige moralsk-politiske anskuelser. Det er det, det drejer sig om. Det kan tilgives i liveudsendelser, selv om det må ryddes bort så meget, som det er menneskeligt muligt. Men det kan ikke tilgives i programmer, som der har været masser af tid til at forberede og korrigere i. Der kan den slags ikke tilgives. Det er det, kritikken går på, og ikke, at nogen har holdninger eller meninger.

Man taler om hr. Erhard Jakobsens små sko. Det må jeg nok sige. Mon ikke hr. Erhard Jakobsens borgmestertid i Gladsaxe, som dog var på 16 år, satte enormt mange frie kulturinitiativer i gang, og mon ikke hr. Erhard Jakobsen og hans parti, CD, siden 1973 herinde i denne sal har forfægtet en forbeholdsløs frihed for den kunstneriske udfoldelse. Aldrig noget med ministeransvarlighed, kulturpaver, censurkomiteer eller noget som helst. Vi har altid afvist det. Vi har givet plads til den mest ubændige eksperimenteren – men under rent flag og ikke i en monopolinstitution. Det er dér, forskellen ligger. Teater, film, bøger, aviser, selvfølgelig, og alle mulige andre kreative, mere eller mindre kunstneriske udfoldelser. Men til et monopol er der et krav – det ligger jo også i selve radioloven – er der et krav om alsidighed. Det rager befolkningen, det angår befolkningen, det generer så store kredse af befolkningen, når det ikke påses, at socialdemokratiet skulle stille sig meget mere velvilligt an til at få disse ting mere klarlagt og mere belyst.

I fortsættelse af dette vil jeg slutte med en påstand. Jeg vil påstå, at det simpelt hen er umuligt for et monopol at sikre alsidigheden. Det er en delvis frikendelse af medarbejderne. Man kan stræbe efter det, og denne debat er bl. a. et led i denne stræben efter at

fastslå kriterierne for at gøre det så godt som muligt. Men det er umuligt for et monopol at gennemføre det efter hensigten. Det svarer nemlig til, hvis vi her i landet kun havde én avis – ikke nogen statskontrolleret avis, ikke nogen censureret avis, men én avis – ét dagblad, ét ugeblad, ét teater. Der er vel ikke forskel på, om nyhedsformidling eller underholdning foregår på en scene eller den udsendes på tryk eller den foregår gennem luften, altså gennem radio og TV. Lige så umuligt, det ville være for nogen redaktion at sikre alsidighed i nyhedsformidlingen, hvis det var landets eneste avis, og lige så umuligt det ville være for en teaterdirektion at sikre alsidigheden, hvis det var landets eneste teater, lige så umuligt er det naturligvis for denne kæmpestore institution, som har så stor en procentandel af både underholdning, oplysning og nyhedsformidling, som Danmarks Radios forskellige kanaler har. Det er ganske umuligt, selv med den bedste vilje. Medens vi gør os umage for – og med »vi« mener jeg radioens medarbejdere og ledelse og folketinget og radiatorådet i forening – at gøre det så godt som muligt under de nu givne betingelser, er det nødvendigt, at der kommer fart på at få monopollet brudt, fordi opgaven, som er stillet de pågældende dygtige og respektable medarbejdere, ellers simpelt hen er uløselig.

Janne Normann (RV):

Vi er i det radikale venstre enige med kulturministeren i, at alsidigheden er tilgodeset i Danmarks Radio og i reglerne, som de er i øjeblikket. Vi synes også, det er trivielt med de evindelige centrum-demokrat-angreb på Danmarks Radios medarbejdere.

Retningslinjerne er rimelige, som de er formuleret, nemlig at alsidigheden skal måles over en periode, over en længere periode. Det er ikke rimeligt at sige, at al alsidighed skal tilgodeses i de enkelte programmer, og det kræver man jo heller ikke. Somme tider synes jeg faktisk, man kunne ønske meget mere dristighed, når det gjaldt om at afspejle nye og måske ikke altid lige populære standpunkter. Jeg kunne ønske, at der var mere mod til at afspejle også de virkelig skrækkelige synspunkter i meget god tid. Så ville vi både politisk, kulturelt og samfundsmæssigt have større mulighed for hver især, ud fra

[Janne Normann]

hvad vi synes er skrækkeligt, at bekæmpe disse holdninger.

Jeg må advare meget kraftigt imod politisk indblanding i Danmarks Radios programlægning. Radiorådet har de generelle retningslinjer at rette sig efter, og folketinget bør ikke give sig til at drøfte enkeltprogrammer. Jeg vil derfor ikke gå ind i en diskussion om nogle af de angreb, der har været på enkeltprogrammer. Jeg mener, det er utilbørligt, at de folkevalgte begynder at diskutere eller kritisere eller dømme det organ, som faktisk er sat til at vogte vores funktioner. Det er jo massemedierne, både de elektroniske og de trykte, der er til for at vogte over de folkevalgte, og ikke omvendt. Der er ikke ret mange lande, der er så godt stillet, som vi er, med hensyn til ytringsfrihed, med hensyn til at have massemedier, som er uden censur, som er uden politiske indgreb og uden politiske diktater om, hvad der må siges, og hvad der ikke må siges.

Det er altså fantastisk, at centrum-demokraterne vil have en art forhåndscensur, eller hvad man kalder det. Vi har efterkritik af programmerne her i landet, men pludselig at begynde at kræve det samme, som findes i diktaturlandene med forhåndscensur, det er ufatteligt, netop hos centrum-demokraterne, som jo er et parti, man ellers har indtryk af er imod centralisering og dirigering, ikke mindst dirigering af åndslivet – altså når undtages holdningen til Danmarks Radio.

Kultur- og erhvervsliv har én ting til fælles, nemlig at det går bedst under fri udfoldelse. Derved trives kreativiteten og skaberglæden bedst – de to egenskaber, som er det bedste grundlag for engagerede og engagerende programmer.

Hr. Erhard Jakobsen talte om holdningen hos medarbejderne, og det kan man da godt bruge megen tid på at drøfte, men det er ganske uinteressant, hvilken holdning medarbejderne har. Der var engang, hvor man ansatte folk efter deres politiske holdning. I nyhedsprogrammerne var det sådan, så man så sig rundt i skaren af medarbejdere og sagde: vi har 4 konservative og 3 venstrefolk og 7 socialdemokrater, og vi mangler 1 kommunist. Den næste, der skal ansættes, må nødvendigvis være en kommunist. Da så man ikke på kvaliteten hos den enkelte medarbejder, på de journalistiske kvaliteter, men udelukkende på den politiske holdning. Jeg ved

ikke, om det er sådan noget, hr. Erhard Jakobsen nu mener vi skal til at have genindført.

Jeg mener, den journalistiske holdning er langt mere væsentlig. En ordentlig journalist viser så stor fairness over for opgaven, at han eller hun afspejler de synspunkter, som findes, når han eller hun laver sine programmer. Det er det, der hedder loyalitet over for opgaven, og det er en journalistisk opgave. Deri bør ikke indgå den enkeltes politiske holdninger. Det gør de også sjældent.

En fri udfoldelse, programmer, der bygger på skaberglæde og kreativitet, frihed, det må nødvendigvis medføre udsejlerer en gang imellem, som hr. Søren Hansen også nævnte det. Men jeg mener absolut, det er prisen værd, at man en gang imellem måske har en journalist, der fejler. Hellere det end at sige: når der er nogle enkelte, der forbryder sig, så må vi spærre dem alle sammen inde i ganske bestemte rammer, så må vi hellere have en lang stribe af tandløse programmer.

Hr. Arne Melchior harcelerede lidt over, at medarbejderne ikke kunne tåle at blive kigget over skulderen. Derfor mener jeg nu ikke, at man behøver at være nogen mimose. Jeg vil gerne spørge: hvad tror hr. Arne Melchior egentlig der ville komme for malerier og kompositioner og skønlitterære bøger, hvis en forfatter eller en maler eller en komponist altid skulle have en eller anden stående og kigge sig over skulderen og sige: det må du ikke male, og det må du ikke skrive, det hører sig ikke til, vi vil have forhåndscensur. Hvad ville det dog være af resultater, der kom ud af en sådan ordning?

Hr. Arne Melchior sagde, at det, vi har nu med en monopolinstitution, svarer til, hvis man havde én avis. Ja, det kan man måske nok sige, men det forudsatte da, at den avis havde mange selvstændige ledelser til at redigere hver sin side uden nogen som helst indgreb fra en overordnet ledelse. De forskellige afdelinger har meget stor frihed, og det skal de også have. Der er blevet talt meget om betydningen af konkurrence, og den betydning lægger jeg også vægt på, men der er faktisk udmærket konkurrence. Jeg vil gerne have den udbygget, men der er faktisk konkurrence inden for Danmarks Radio, ikke alene mellem nyhedsafdelingerne om at komme først med nyhederne, men også om at lave de mest kvalificerede programmer og

[Janne Normann]

afspejle forskellige holdninger. Og der er også en glimrende konkurrence, synes jeg, imellem provinsafdelingen og Danmarks Radio i København.

Vi vil som sagt gerne have denne konkurrence udbygget, og vi vil også gerne have et TV 2, når der engang kan blive råd til det. Her er det vigtigt, for at det kan blive en rigtig konkurrence, at der er en allerøverste fællesledelse for at sikre, at det TV 2, vi får, bliver kontrapunktisk til TV 1. Det vil altså sige, at når der er opera på TV 1, så skal der være fodbold på TV 2, og når der er en sociologisk diskussion på TV 1, så skal der være Høpla på TV 2, og når der er en kulturpolitisk diskussion imellem hr. Mogens Voigt og hr. Erhard Jakobsen, så skal der være de rigtige Uheldige Helte på TV 2.

Danmarks Radio skal kritiseres, og det bliver den også regelmæssigt, men jeg vil ikke benytte denne anledning til at kritisere Danmarks Radio. Programplanlægningen skal folketingset holde sig fra. Jeg kan derfor erklære mig enig i kulturministerens konklusion, at alsidigheden er sikret. Jeg er sikker på, at den også er bedre sikret, end hvis det var CD, som fik sit forslag igennem.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Jeg forstår, at fru Janne Normann mener, man godt kunne klare sig med én avis, bare der var forskellige redaktioner, altså én for sporten, én for have og køkken, én for nyhederne og én for udlandsstoffet. Det er en fantastisk tanke. Det er jo det, der er tilfældet i Danmarks Radio. Man har nok disse forskellige ledelser, men der er altså kun én ledelse for hvert af områderne. Det synes fru Janne Normann altså er i orden.

Fru Janne Normann taler om programlægningen. Der har ikke været sagt et eneste ord om, at folketingset skal blande sig i programlægningen. Der er heller ikke tale om, at nogen skal kigges over skulderen. Fru Janne Normann sagde, at malere, forfattere osv. ikke kunne producere noget, hvis de kigges over skulderen. Nej, det er da klart; det er der heller ingen der kunne drømme om. Der er ingen, der kunne drømme om at kigge nogen over skulderen i Danmarks Radio, mens de producerer. Men når malerne udstiller deres billeder, når forfatterne udsender deres

bøger, så må man altså ikke kigge i produktet. Der er jo ikke tale om at kigge nogen over skulderen. Der er tale om at se på resultatet og bedømme det. Det må alle mennesker i et frit samfund gøre. Nogle får oven i købet betaling for at gøre det. Og mange forfattere går i nyere tid i clinch med deres kritikere og vil ikke godkende en eller anden dårlig eller mindre god kritik.

Hvad er det for noget med forhåndscensur? Kan fru Janne Normann forklare, hvad censur er andet end forhåndscensur. Der kan jo ikke være nogen bagcensur. Der er tale om en kritik, en bedømmelse. Al censur sker på forhånd. Er der noget, CD ikke ønsker, så er det at blande sig i programlægningen eller kigge nogen over skuldrene, medens programmerne bliver til. Men vi ønsker samme frihed, som alle borgere i dette land naturligt må have, til at bedømme det resultat, der kommer ud af det.

(Kort bemærkning).

Janne Normann (RV):

Det, jeg sagde om avisen, var, at katastrofen er der ikke, hvis der er selstændige ledelser. Det var det, det drejede sig om. Man kan ikke sammenligne med almindelige aviser med forskellige redaktioner for sport og madlavning osv.

Jeg forstår faktisk ikke, hvad hr. Arne Melchior mener med, at der ikke var nogen, der talte om at kigge over skulderen, når hr. Arne Melchior lige har stået og forklaret, at man var unødigt sart, hvis man ikke ville have nogen til at kigge sig over skulderen. Vi har en efterkritik, og det er rigtigt, at vi har det. Men det er efterkritik. Forhåndscensur vil netop sige, at der står nogen og kigger over skulderen, mens projektet bliver til.

(Kort bemærkning).

Søren Hansen (S):

Til spørgsmålet om de forskellige redaktioner på avisen og i radioen. Nu står hr. Arne Melchior her og får det til at se ud – eller vil gerne have det til at se ud – som om der kun er én ledelse for nyhedsafdelingen f. eks. Det er jo ikke rigtigt. Vi har TV-A, vi har Radioavisen, og vi har et stort antal nyhedsafdelinger knyttet til de regionale radioer. Vi har oven i købet hørt en af dem omtalt meget

[Søren Hansen]

kraftigt her i dag. Hvis man havde lyttet lidt til, hvad der er foregået omkring denne side af sagen tidligere, ville man have fået en klar illustration af, at også denne side af sagen er splittet op på en lang række selvstændige ledelser.

(Kort bemærkning).

Erhard Jakobsen (CD):

Min korte bemærkning er en anmodning til fru Janne Normann om heroppefra at dokumentere den voldsomme beskyldning, at CD på noget tidspunkt har ønsket forhåndscensur. Hvornår er det sket, i hvilken forbindelse?

Jeg kan til fru Janne Normanns oplysning meddele, at vi kun har et par eksempler på krav om forhåndscensur i radiatorådet. Den ene gang lykkedes det for forhenværende minister Krag at få forhindret, at Danmarks TV bragte transmission fra en sportsbegivenhed i Grækenland. Det lykkedes. Den anden gang mislykkedes det for hr. Kjeld Olesen at komme igennem i radiatorådet – dengang var han ikke minister – med et krav om, at en fodboldkamp i Barcelona ikke måtte transmitteres i Danmarks Radio. Se, det er klart forhåndscensur, men i begge tilfælde er det socialdemokratiet, der har ønsket det. Den ene gang lykkedes det, den anden gang lykkedes det ikke.

Hvornår har CD krævet eller gjort noget tilsvarende? Det skylder fru Janne Normann en forklaring på, når hun fremsætter en så urimelig og voldsom beskyldning, som vi betragter det som.

(Kort bemærkning).

Janne Normann (RV):

Hr. Erhard Jakobsen kunne ikke lide ordet forhåndscensur, men jeg vil gerne spørge: hvad er det egentlig, vi har denne diskussion om? Hvad drejer dette møde i folketinget i dag sig om? Drejer det sig om, at centrum-demokraterne vil have kontrol med, hvad der sendes ud i æteren, før det bliver sendt, eller gør det ikke? Drejer det sig om politisk indflydelse på programlægningen, eller gør det ikke? Vi kan godt bruge et andet ord end forhåndscensur, men det er jo i virkeligheden det, der ligger i, at man vil

kontrollere produktet, før det bliver sendt ud. Man vil kigge over skulderen.

(Kort bemærkning).

Erhard Jakobsen (CD):

Jeg har lært gennem 28 års virksomhed herinde at være meget tålmodig. Men at man skal stilles over for, at en trænet politiker kommer og spørger, hvad denne debat drejer sig om, når der både foreligger en forespørgsel, en besvarelse fra ministeren, en diskussion med ministeren og et dagsordensforslag forud for, at fru Janne Normann tager ordet, det undrer mig.

Der har ikke i noget af det, jeg har sagt, været antydning af noget med forhåndscensur. Det hele drejer sig om, hvilke regler der skal være for efterkritikken. Det er den eneste diskussion, vi her fører. Hvilke regler skal vi give det radiatoråd, som vi sætter til at kontrollere udsendelserne, efter at de har været sendt. Det drejer sig alt sammen om efterkritik. Derfor må jeg stemple det som fuldstændig utilbørligt, ikke at medlemmet ikke ved, hvad det drejer sig om, det skal jeg tilgive, men, at et medlem af folketinget slynger sådanne voldsomme beskyldninger ud, for i mine ører er beskyldningen for forhåndscensur en meget voldsom beskyldning. Hvis fru Janne Normann ønsker at trække den tilbage, så er det både godt og særdeles klædeligt.

(Kort bemærkning).

Janne Normann (RV):

Hr. Erhard Jakobsen burde vide, at medarbejderne naturligvis, når de laver programmer, tænker på, hvordan efterkritikken vil komme til at forme sig. De retter sig naturligvis efter de »domme«, der falder, om jeg så må sige, under efterkritikken. Derfor vil det at skærpe efterkritikken være at lave en forhåndscensur, som de – hvad enten den er nedfældet skriftligt eller ej – vil rette sig efter. Her er det, vi siger og har sagt hele tiden samstemmende med kulturministeren: reglerne er gode nok, som de er i øjeblikket.

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

Det var da en udmærket oplysning, der kom frem her. Nu drejer det sig ikke om for-

[Bernhard Baunsgaard]

håndscensur. Jeg mindes, at da hr. Erhard Jakobsen første gang tog ordet i radioen, da var det for at bede om at få indført forhåndscensur.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Jeg vil blot oplyse, at jeg betragter fru Janne Normanns sidste indlæg som en indrømmelse af, at hendes før dette indlæg to gange fremsatte beskyldning var forkert. Før talte hun om at blande sig i programlægningen, om at kigge over skulderen, om at have noget med udsendelserne at gøre, før de var udsendt, mens de bliver til. Det sagde fru Janne Normann klart to gange. Så blev hun bedt om at dokumentere det, og derpå siger hun: ja men kritikken efterpå påvirker jo folk. Ja, de bliver da også påvirket af, hvad fru Janne Normann gør, hvad jeg gør, hvad embedsmænd gør, og hvad journalister gør. Selvfølgelig må vi have lov at udtale os lige så meget om journalisterne, som journalisterne udtaler sig om os. Jeg tror også nok, journalisterne gerne ville have frabedt sig, at vi ikke måtte udtale os om dem.

Men fru Janne Normann har altså anmodet derom, ikke kunnet dokumentere, at hr. Erhard Jakobsen, at Aktive Lyttere og Seere, at CD nogen sinde har kigget nogen over skulderen eller har fremsat anmodning om at få lov til at kigge nogen over skulderen. Det drejer sig udelukkende om, at den frie bedømmelse, der foregår, efter at produktet er udsendt, selvfølgelig har en påvirkning på folk, hvis de ønsker at rette sig efter det.

(Kort bemærkning).

Janne Normann (RV):

Jeg tror, at hr. Arne Melchior hørte på min tale, ligesom Aktive Lyttere og Seere – eller i hvert fald nogle af dem – har for vane at høre radio. De stygge ting, man ønsker at høre eller se, har man en særlig evne til at høre eller se.

CD ser en slagside i mange forhold. Vi mener ikke, der er nogen grund til ændrede regler. Jeg vil gerne understrege, at der lå ikke i det, jeg sagde – ligegyldigt hvor meget hr. Arne Melchior ønsker at se det – nogen som helst form for tilbagetrækning. Det er en strid om ord. Vi kan godt kalde det noget

andet, men det er forhåndscensur, hvis medarbejderne siger på forhånd: det tør vi ikke, for så kommer de bare efter os.

Steen Folke (VS):

Hvor er det dog synd for hr. Erhard Jakobsen og hans væbnere, at de bliver så skrækkeligt misforståede herinde.

Vores ordfører i disse sager, hr. Wilhjelm, er desværre forhindret i at være til stede, og jeg skal i stedet på partiets vegne sige lidt i denne debat.

Sikrer radiospredningsloven alsidigheden i Danmarks Radios programmer? spørger CD. Selvfølgelig gør den ikke det. Sikrer straffeloven retshåndhævelsen? kunne man lige så godt spørge.

Danmarks Radios programmer er bestemt ikke så alsidige, som vi kunne ønske. Danmarks Radios monopol udnyttes nok en smule mindre ensidigt end det borgerlige dagbladsmonopol, ligesom ensidigheden er noget mindre, end vi vil kunne forvente af en reklamefinansieret monopolbryder, hvis de borgerlige skulle få held til at bane vej for en sådan agitationsplatform. Men ligefrem at kalde Danmarks Radios programmer for alsidige ville dog være et nummer for stærkt.

Det er f. eks. bemærkelsesværdigt, at vi nu under 8 års økonomisk krise daglig har fået økonomisk-politiske reportager og kommentarer og ukritiske videregivelser baseret på borgerlig økonomisk tænkning, som slet ikke vedkender sig den kapitalistiske økonomis krisenatur og end ikke gør forsøg på at forklare, hvorfor hele den kapitalistiske verden geråder i økonomisk krise med massearbejdsløshed, mens vi aldrig bliver konfronteret med en marxistisk økonomisk vurdering, til trods for at den forklarer krisen som en logisk konsekvens af nogle ganske bestemte fundamentale styringsmekanismer i den kapitalistiske økonomi.

Nej, man skal ikke komme til os med en påstand om Danmarks Radios alsidighed. Men det er jo heller ikke en sådan reel alsidighed, CD efterstræber.

Aktive Lyttere og Seere, som ikke står CD fjern, angriber ofte, gerne og udokumenteret Ungdomsredaktionen, Båndværkstedet, Folkeradio, Tværs og P 4, fordi der i disse programmer forekommer synspunkter og holdninger, som Aktive Lyttere og Seere er uenig

[Steen Folke]

i. Altså, siger man, udviser Danmarks Radio manglende alsidighed ved at bringe dem. Det er et slet skjult censurønske, og det er, hvad der ligger bag dagens forespørgsel, uanset hvor ihærdigt hr. Erhard Jakobsen og hr. Arne Melchior forsøger at benægte det.

I Fyens Stiftstidende den 6. februar har hr. Erhard Jakobsen klargjort, hvad formålet er:

»Det drejer sig i første række om at sikre, at kontroversielle samfundsspørgsmål kommer til orde på en sådan måde, at udsendelserne afspejler de holdninger og meninger, der findes i befolkningen.«

Spørgsmålet er altså ikke, hvorvidt Danmarks Radio skal give plads for kontroversielle samfundsspørgsmål – hvad det så er – eller ej, men at Danmarks Radios dækning af dem skal være dækkende for de holdninger og meninger, der findes i befolkningen. Et flot synspunkt, for det betyder efter pålydende, at Danmarks Radio skal dække alle de synspunkter og holdninger, der findes i befolkningen, hvor centrum-demokraterne i deres praksis ved kritik af såkaldt kontroversielle udsendelser arbejder for indførelse af flertalsdiktaturets meningstyranni. Alt, hvad flertallet af befolkningen ikke bryder sig om at høre, det skal der ikke tales om. Den konservative ordfører, hr. Flemming Jensen, var inde på det samme.

Dette er udtryk for en kollektiv fortrængningslyst, men det er også udtryk for en grundlæggende udemokratisk tankegang: fordi jeg ikke kan lide dit synspunkt, vil jeg ikke høre det, og andre må heller ikke. Hr. Erhard Jakobsen forsætter i sin artikel:

»Desuden er det vigtigt, at medarbejderne i Danmarks Radio ved tilrettelæggelse af udsendelserne ikke favoriserer bestemte holdninger og synspunkter.«

Det er da rigtigt, men lige så rigtigt er det, at det faktisk ikke er det, der sker. Det er led i en infam og ondskabsfuld bagvaskelses- og mistænkeliggørelsekampagne, som Aktive Lyttere og Seere, CD og de konservative medlemmer af radiatorådet – fru Elisabeth Krog kunne man nævne med hæder i denne sammenhæng – har kørt og fået lov at køre ganske længe. De har aldrig haft en sag, som var god nok til at give dem flertal, men det forhindrer dem ikke i at fremture med udokumenterede angreb og insinuerende antydninger. Hvis man endelig ville, kunne der langt nemmere skaffes belæg for at tale om

sorte end om røde lejesvende i Danmarks Radio, men de sorte har heksejægerne ikke øje for, og vi andre ønsker ingen heksejagter.

Vi er både i princippet og i praksis tilhængere af reel alsidighed. Vi kan tilslutte os Danmarks Radios formålsparagraf, som lægger afgørende vægt på informations- og ytringsfriheden og tilstræber et programudbud af størst mulig alsidighed, bestemt til modtagelse af almenheden her i landet.

Men skal der være mening i dette begreb »almenheden«, kan det ikke sættes som et krav til Danmarks Radios programmer, at alle skal kunne få noget ud af alle programmer. Det må tværtimod forudsætte, at man ser det faktum i øjnene, at der er forskelle her i landet, og at Danmarks Radio er forpligtet til at sende programmer efter de forskellige modtagergruppers behov, interesser og lyster, det vil sige partiske programmer.

Hvad skulle det være for en abstrakt almenhed, som omfatter både arbejdsløse og kuponklippere? Hvad er det for en reportage om en virksomhedslukning, en arbejdsulykke eller en miljølovsovertrædelse, der kan opfattes som saglig og upartisk af både arbejderne og virksomhedsejerne?

Der står mange gode og rigtige ting i de almindelige retningslinjer for programvirksomheden i Danmarks Radio, som radiatorådet i al sin visdom i 1977 vedtog som supplement til formålsparagraffen. Men hvornår har nogen insisteret på de gode og rigtige dele af dem? Aldrig, og det var heller ikke hensigten. De blev lavet under pres fra Aktive Lyttere og Seere og er kun blevet brugt til at fremme højrefløjens pressionsvirksomhed. Skoleeksemplet er P. L. Ølgaard-sagen med klagerne over påstået manglende saglighed og kildekritik i Danmarks Radios dækning af den såkaldte driftshændelse på Tremileøen.

Der står også gode og rigtige ting om alsidigheden. Det fastslås endda, at Danmarks Radio har en forpligtelse over for minoriteters ret til at komme til orde. Den tages da også – med eller uden disse retningslinjer – meget alvorligt, når det drejer sig om minoriteter som f. eks. Industrirådets, Dansk Arbejdsgiverforenings eller Bankforeningens medlemmer. Men når det hele rammes ind af kravet om, at særinteresser ikke dyrkes ensidigt på bekostning af almenhedens synspunkter og holdninger, så bliver det totalt

[Steen Folke]

meningsløst, medmindre det blot skal forstås – som det faktisk forvaltes – som et flertals-diktatur.

Ud fra erkendelsen af, at det demokrati, man påberåber sig, er en højst mangelfuld affære, at det nuværende samfund er fyldt med dybtgående interessemodsatninger, og at det er meningsløst at tale om almenheden, og da især om almenhedens synspunkter og holdninger, ville den rigtige formålsparagraf for Danmarks Radio lyde noget i retning af:

»Danmarks Radio har til opgave at udsende radio- og fjernsynsprogrammer, der omfatter nyhedsformidling, oplysning, underholdning og kunst.

Det er Danmarks Radios opgave at sikre borgerne deres ytringsmuligheder, hvorfor en af Danmarks Radios væsentligste opgaver er at formidle udsendelse af partiske programmer fra så mange forskellige personer, grupper, bevægelser som muligt.«

Ytringsfriheden er ikke reel, før alle har lige adgang.

Steffensen (KrF):

Der er snart ikke det parti, der ikke har fremsat sit eget radiolovforslag inden for de seneste år, eller i hvert fald dele til et sådant. Nu venter vi egentlig kun på regeringens udspil. Vi kan måske også her i dag under debatten få noget at vide om, hvornår det kan ske. Vi har hidtil fået at vide, at regeringen afventede mediekommissionens udspil.

Det skorter i hvert fald ikke på gode råd fra de politiske partier med hensyn til en bedre radiolovgivning. Jeg vil gerne fremhæve et par ting, som kristeligt folkeparti ønsker ændret. Vi har også fremsat forslag til radiolov her i tinget.

Først og fremmest dette, som er omtalt af flere ordførere, at monopollet må brydes.

Dernæst ønsker vi, at det må være sådan, at de forbrugerorganisationer, der jo er organiseret udmærket i dette land, får en langt større indflydelse i radiatorådet. Hvad er dog mere rimeligt, end at de store lytterorganisationer, der i sandhed repræsenterer Danmarks Radios forbrugere, i langt højere grad fik en sådan placering? Den ene side af det, vi drøfter her i dag, er altså lovgivningen. Den mener kristeligt folkeparti altså klart kan og bør forbedres med hensyn til de to områder, jeg her har nævnt.

Den anden side er alsidighedsbegrebet i programmerne. Jeg vil gerne sige, at kristeligt folkeparti mener, at alsidigheden er blevet forbedret i de senere år. Det vil vi erkende, og det er vi naturligvis tilfredse med. Der er sket en bedre og rimeligere afbalancering, end vi har kendt for år tilbage, hvor det var en selvfølge, især inden for børne- og ungdomsafdelingen, at man var ensidigt imod forældre, imod kirken, imod samfundssystemet. Der er fundet en bedre og rimeligere balance, og det må naturligvis være en forpligtelse for Danmarks Radios medarbejdere at leve op til alsidighedsbegrebet på så saglig og rigtig en måde som muligt.

En vanskelighed i debatten er naturligvis uenigheden om, hvorledes man definerer alsidighed, som jo ifølge radioloven skal tilstræbes. Det er alle ordførere jo enige i og kan slutte op om. Betyder alsidighed således, at alle forskellige meninger og holdninger har lige stor ret til at komme til orde og i lige stort omfang? Eller betyder det, at den enkelte udsendelse eller udsendelsesrække skal dække alle synspunkter og være neutral? Eller kan den godt udtrykke en ensidig stillingtagen under henvisning til, at andre udsendelser og udsendelsesrækker tillader de modsatte synspunkter at komme til orde?

Det er klart, at den personalemæssige sammensætning af Danmarks Radios medarbejdere vil give sig udslag i en bestemt påvirkningsmæssig effekt, og sådan bør det også være. Medarbejdernes holdninger vil give sig udslag i både deres udvalg af stof og den måde, stoffet behandles på. Derfor afhænger alsidighedsbegrebet naturligvis også meget af de enkelte medarbejders indstilling, også i nyhedsformidlingen. Det har der været nævnt eksempler på her i dag. Jeg skal ikke drage enkelte eksempler frem. Netop under den forudsætning har den enkelte medarbejder et særlig stort ansvar.

Det er et spørgsmål, som jeg nok synes man bør overveje, om den enkelte medarbejder ikke burde have et endnu større ansvar, derved at hun/han selv havde ansvaret for den udsendelse, som vedkommende medarbejder står for. Efter kristeligt folkepartis opfattelse ville det stille endnu større krav til selvdisciplinen, og det ville nok være en af de gode veje at gå.

Når man skal bedømme alsidighedsbegrebet, må man vurdere programmerne over en

[Steffensen]

længere periode, og der er kun mulighed for efterkritik, sådan som vi har det efter den gældende radiolov. Efter vor opfattelse er det også et spørgsmål, om der overhovedet findes en bedre ordning end just den.

Kristeligt folkeparti ønsker ikke, at vi indfører en form for forhåndscensur på udsendelserne, af hvad art de end måtte være, men vi ønsker nok, at der er mulighed for en efterfølgende kritik, som den eksisterer nu. Og så bør der være mulighed for en større, skal vi sige animering til selvdisciplin, som jeg nævnte.

Kristeligt folkeparti ønsker ikke at sætte spørgsmålstegn ved ytringsfriheden på nogen måde, men det vil være ønskeligt, om det var muligt at finde frem til udformninger, der gjorde, at de enkelte medarbejdere fik et endnu større ansvar, således at selvdisciplinen kom til at spille en endnu større rolle, end tilfældet er i øjeblikket.

Poulsgaard (FP):

Jeg vil gerne starte med at sige tak for denne debat. Jeg synes virkelig, vi her diskuterer noget, som har betydning for hele samfundet. De holdninger, der kommer til udtryk igennem radioen, smitter jo af i debatten i rig udstrækning. Jeg var selv en af dem, der var ivrig radiolytter i juleferien, og det kom jeg da så grueligt galt af sted med, hvis jeg skal tro avisen i hvert fald. Jeg fandt pludselig ud af, at der næsten var dobbeltbemanding på hver eneste udsendelse, der blev lavet i Danmarks Radio, der var en dobbeltbemanding, en mand og en kvinde. Det spurgte jeg så om i et spørgsmål til kulturministeren, og Gud hjælpe mig om ikke man får det til, at jeg er imod kvinder i Danmarks Radio. Jeg er overhovedet ikke imod kvinder i Danmarks Radio – vi har en masse dygtige kvinder – men jeg er imod den dobbeltbemanding. Det, der før kunne klares af én, hvorfor skal det nu klares af to?

Noget af det rigtigste, der er sagt her i dag, var det, hr. Bertel Haarder kom til at sige, som han godt nok undskyldte over for formanden, men som formanden ganske rigtigt ikke kan borttage. Jeg skal ikke gentage det udtryk, men det var det rigtige udtryk. Der var faktisk ikke andre måder at udtrykke det på, end hr. Bertel Haarder kom af sted med.

Jeg vil ellers gerne rette et par bemærkninger til fru Janne Normann, som stod heroppe og talte om censur. Hun gør det jo meget godt, hun er også gammel journalist. Men hvem er det egentlig, der udøver censur? Ja, hr. Erhard Jakobsen og hr. Arne Melchior har påpeget det et par gange, men hvad ser vi i disse dage? Jeg tror endda, at fru Janne Normanns parti er med. Vi ser, at Nordjyllands amtsråd har udtrykt beklagelse over de udsendelser, der har været i Nordjyllands Radio. Jeg vil da meget, meget gerne vedgå, at det var meget, meget usmageligt af Nordjyllands Radio at bringe dem; det er jeg fuldstændig enig i. Men det var ikke centrum-demokraterne eller andre, der udtrykte ønske om censur; det var socialdemokraterne, der udtrykte ønske om censur. Der har vi et friskt eksempel.

Hr. Søren Hansen sagde, at socialdemokratiet ikke var bange for de TV-satellitter, vi får ned over hovedet. Det er da glædeligt, at hr. Søren Hansens parti ikke er bange for dem, men hvis jeg havde været socialdemokrat, så havde jeg været bange for de TV-satellitter, det kan jeg godt betro hr. Søren Hansen. For hvis I ikke snart tager jer sammen og åbner jer og får brudt Danmarks Radios monopol og får nogle udsendelser i gang, der appellerer til den danske befolkning, hvad sker der så? Ja, i det øjeblik vi kan tage de satellitprogrammer, er der ikke én, der vil se dansk TV, så er vor kultur, så er vort sprog virkelig i fare. Derfor ville jeg i hvert fald være bange, hvis jeg var socialdemokrat. Men man kan da glæde sig over, at socialdemokratiet ikke er bange for det.

Senere sagde hr. Søren Hansen: »Vi vil gerne videre, og det skal radio og TV hjælpe os med«. Det er her, vi begynder at blive lidt betænkelige. For vi er nogle stykker, der også gerne vil videre, og når vi rejser kritik mod Danmarks Radio, så er det jo, fordi vi føler, at når det drejer sig om at komme videre, så er Danmarks Radio og TV en hæmsko, fordi de tager det negative frem. De fokuserer, som hr. Erhard Jakobsen så ganske rigtigt siger, på unge fra Nørrebro og andre slumstormere. Det er jo dem, man fokuserer på; man fokuserer ikke på de dygtige danske unge, vi har, der slider og slæber og skaber virksomhed. Det er jo ikke den slags ting, der er interessant, men det var den slags ting, man skulle dyrke, hvis man skulle komme

[Poulsgaard]

videre. Derfor kan vi være enige om, at vi skal videre, men jeg er sandelig bange for, at vi ikke er rigtig enige om, hvilken måde vi skal videre på til gavn for dette land.

Duetoft (CD):

Jeg vil gerne starte med en kommentar til hr. Steen Folke. Hr. Steen Folke hævdede, at Aktive Lyttere og Seere skulle være udokumenterende og injurierende. De, der følger med i debatten omkring radioen, ved, at der vist ikke er nogen klager til Danmarks Radio eller klager til radorådet, der er så velgen-nemarbejdede som de klager, Aktive Lyttere og Seere kommer med. Men hvis hr. Steen Folke mener noget andet, vil jeg meget gerne have, at han dokumenterer det. Jeg synes nok, det var en påstand, der var lige lovlig flot at have hængende i luften.

Ellers er der vel ingen, der er i tvivl om, at centrum-demokraterne på det kulturpolitiske område prioriterer kampen for alsidighed i Danmarks Radio højt. Vi finder, at radio og TV er så stærke medier, at ethvert misbrug i privat politisk øjemed er uhyggelig farligt. Vi har da også, som hr. Erhard Jakobsen i dag har sagt, med glæde konstateret, at tilslutningen til CDs krav om alsidighed har bredt sig. Flere kredse og flere politiske partier støtter nu CDs krav end i starten.

Centrum-demokraterne hilser ligeledes med glæde, at regionalradioerne har fået den succes, som det er tilfældet, og vi ser med interesse frem til forsøgene med lokal radio- og TV-virksomhed. Når det er sagt, skal det også slås fast, at vi frygter for, at spredningen kan gøre kampen for alsidighed vanskeligere.

Centrum-demokraterne var med til at skabe foreningen Aktive Lyttere og Seere, hvis hovedopgave er at påse, at kravet om alsidighed overholdes i radio og TV, og centrum-demokraterne har allerede organiseret sig, således at vi er i stand til at udføre samme arbejde i forhold til såvel regionalradioer som lokal-TV og -radio. Centrum-demokraterne vil følge med helt ud i de yderste led. Vi skal ikke gøre det let at krænke alsidighed og fairness, men netop i forbindelse med de lokale radio- og TV-forsøg kan vi frygte, at alsidigheden bliver tabt på gulvet.

I den vejledning, der tilsendtes ansøgere om tilladelse til at oprette sådanne lokalsendere, hedder det bl. a.:

»Der er ikke i loven stillet krav om alsidighed i programvirksomheden, men afhængigt af forsøgets karakter og sigte med programvirksomheden kan en tilladelse til forsøg gøres betinget af, at der tilstræbes alsidighed i programmerne, eller at der åbnes adgang for andre synspunkter.«

Jeg vil gerne spørge ministeren, om ministeren vil kræve alsidighed af de grupper og personer, der får tilladelse til at starte lokalradioforsøgene, og jeg vil også gerne spørge ministeren, om ministeren selv i sit udvalg af grupper og personer vil medvirke til, at denne alsidighed skabes. Endelig vil jeg spørge: hvordan forestiller ministeren sig, at man i praksis skal sikre sig, at alsidigheden overholdes?

Eller vil det blive således, at enhver græsrodsbevægelse eller såkaldt folkebevægelse, der på trods af radioens krav om alsidighed og fairness bolttrer sig på P 1, nu får endnu en nem smutvej til at erobre æteren? For i dag er det jo således, at blot fem mennesker sætter sig i en baggård og kalder sig boligaktivister, så er der en DR-mikrofon til rådighed. Skal de nu også for fremtiden have en hel radiostation til rådighed?

Jeg vil gerne her til sidst lige sige et par enkelte ord om det alternative TV, altså TV 2. Jeg vil godt gøre opmærksom på, at alsidighed ikke sikres ved, at man får et ekstra TV-program. Det gør bare, at arbejdet for os andre bliver endnu større med at sikre alsidigheden både i TV 1 og i TV 2. Ingenting i denne verden er enten sort eller hvidt – eller måske i denne sammenhæng rødt eller grønt. Der er massevis af nuancer, og det er de nuancer, vi skal have frem, hvis vi her i vores demokratiske samfund skal sikre os, at ytringsfriheden bevares.

CD ønsker en alsidig debat. CD ønsker, at medarbejderne ved Danmarks Radio formidler andres meninger og ikke kommer med deres egne meninger. De er ikke ansat der for at komme med deres egne meninger. De er ansat for på andres vegne at komme frem med en bred debat, der gør, at vi kan sikre den demokratiske debat i dagens Danmark.

Elisabeth Krog (KF):

[Elisabeth Krog]

Jeg vil gerne sige til fru Janne Normann, at jeg er ganske enig med hende. Jeg synes også, vi trænger til nye synspunkter og en farlig og provokerende radio. Vi er slet ikke bange for en farlig radio. Vi mener bare, den ville blive mere farlig, hvis der også kom nogle andre synspunkter frem end de synspunkter, som dominerer i øjeblikket, og som i virkeligheden er meget etablerede, for det er tidens gængse synspunkter, som dominerer i Danmarks Radio.

Problemet med alsidigheden har jo været, at når man har indført den engagerede, aktive, agiterende journalistik og det dramadokumentariske reportageforløb, ja, så forudsætter det i virkeligheden en vis samtidighed i angreb og forsvar. Det er klart, at det kan ikke gøres; man kan ikke pensle det sådan ud, som det blev sagt her. Den form for journalistik er i virkeligheden næsten uforenelig med fortolkningen af alsidighedskravet, hvor man siger, at alsidigheden ikke behøver at være til stede i den enkelte udsendelse, men skal ses over en længere, ikke nøjere fastsat periode. For med en sendetid på 14.600 radiotimer og et par tusinde TV-timer er det jo ganske overordentlig svært at vurdere, om der kommer et ligeværdigt modspil på et andet tidspunkt, og om de mennesker, som har hørt det første angreb, også har mulighed for at høre eller hører det forsvar, der senere måtte komme, særlig hvis det kommer et halvt års tid efter. Det gør det nu jo ikke altid.

Selv om hr. Steen Folke mener, det angiver vore klagers kvalitet, at de aldrig har kunnet samle flertal i radiatorådet, vil jeg nu gerne sige til hr. Steen Folke, at det er nu ikke sikkert. Man kan af og til have den fornemmelse, at det ikke så meget er et spørgsmål om, hvorvidt kritikken er dokumenteret eller berettiget; det drejer sig mest om at få kulet kritikeren ned, og det bliver han eller hun så.

Jeg vil gerne komme med et eksempel. Vi har jo fået offentlighed i efterkritikken. Efter svare prøvelser og lidelser er man gået med til, at der er blevet offentlighed i efterkritikken. Men se, det er sket på betingelse af, at der er fuldstændig samtidighed i kritik og forsvar i radiatorådet. Det vil sige, at medarbejderne selvfuldelig betinger sig, at dette princip håndhæves i radiatorådet – et princip, som de aldrig nogen sinde ville drømme om

at unde de mennesker, som de eventuelt hænger ud, eller de institutioner, de kritiserer i Danmarks Radio. Her opfører man sig efter min mening som skallesmækkende mimoser. Hvis man ønsker, at der skal gælde én lov for de ofre, man har på skærmen, og så en helt anden lov for én selv, så kan man nok sætte spørgsmålstegn ved, om det nu er helt rimeligt.

Fru Janne Normanns censurbegreb har rystet mig, må jeg sige. Jeg vil gerne med syvtommersøm slå fast, at den eneste censur, der forekommer i og omkring Danmarks Radio, er den censur, der fuldstændig legalt og normalt udøves på hvert eneste redaktionelt kontor i Danmarks Radio og for øvrigt på hver eneste redaktion i hver eneste avis landet over. Det er censur, hvor man udvælger de medvirkende, hvor man udvælger de interessante, hvor man udvælger særlig, hvem der ikke skal medvirke osv. Det er en ganske normal procedure, og den forekommer i Danmarks Radio som alle andre steder. Jeg tror, man må sige, at dermed er der sagt nok om censur i Danmarks Radio.

(Kort bemærkning).

Janne Normann (RV):

Jeg er ked af, at jeg har rystet fru Elisabeth Krog, men min tale om censur gik nu på frygten for, at der kunne komme en censur. Den kontrol, der er nu, og den programtilrettelægning, der er nu, vil jeg ikke kalde censur. Det var dog også en afskyelig tanke.

En ting vil jeg gerne lige sige til fru Elisabeth Krog, nemlig at man skal skelne mellem de angreb, der kommer. Det er rigtigt nok, at en del angreb kan man måske først høre imødegået mange måneder efter, at de har været rettet. Det gør ikke noget, hvis det er en sag, der angribes. Derimod er det almindelig journalistisk fairness, at en person, der bliver angrebet, skal have lejlighed til at svare i samme udsendelse, og hvis det ikke forekommer, så er det en fejl.

Maisted (FP):

Hvis jeg hørte rigtigt, sagde den socialdemokratiske ordfører, at forudsætningen for vort folkestyre var netop, at man havde alsidighed i Danmarks Radio. Hermed har hykleriet næsten nået sit toppunkt fra socialde-

[Maisted]

mokratiets side. Man har ikke alsidighed i Danmarks Radio. Man udøver censur, politisk censur fra journalisterne side på de udsendelser og de udtalelser, der kommer fra politikernes side – især fra dem, der har en anden opfattelse end magthaverne.

Efter min opfattelse er Danmarks Radio meningsmanipulerende og styrker ganske bestemte politiske opfattelser i det danske samfund.

F.eks. har vi jo haft nogle voldsomme angreb på USA og dets adfærd over for El Salvador, men hvad kunne man opleve i Amerika, hvor man jo netop har en demokratisk stat? Der kunne man opleve en kritik af den amerikanske regering over TV-stationer og radiostationer. Det er på den måde, et demokratisk samfund fungerer. Det kan vi ikke opleve herhjemme, fordi vi mangler det væsentlige. Der er ingen demokratiske undskyldninger for at undlade at gennemføre, at vi får frie radio- og TV-stationer i Danmark. Hvordan de skal have mulighed for at trives, vil være helt op til de mennesker, der etablerer disse radio- og TV-stationer, men det er simpelt hen en skandale, at man kalder sig et demokrati og ikke giver adgang for dannelse af frie radio- og TV-stationer.

Man har nogle nævn, radiatoråd og radio-nævn, man kan klage til. Det er en slags syltekrukker, hvor klager bare går ind, og så hører klagerne noget engang om et halvt år eller noget i den stil. Og får man endelig medhold i en klage over Danmarks Radio, så bliver det fortiet – hvis man da ikke selv gider gøre sig den ulejlighed at meddele omverdenen, at det er lykkedes én at få medhold i en klage.

Det er virkelig morsomt at høre hr. Søren Hansen tale om alsidighed. Bl.a. går socialdemokratiet ind for, at man ikke må reklamere i Danmarks Radio og TV – men hvad oplevede vi så? At den organisation, som har ansat hr. Søren Hansen, Arte, fik en hel aftens reklameudsendelser i Danmarks TV. Det er på den måde, socialdemokratiet opfatter alsidighed, og det er imod demokratiets ånd.

Formanden:

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.15.

Mødet udsat kl. 11.59

Mødet genoptaget kl. 13.15

Forhandlingen genoptoges.

Ministeren for kulturelle anliggender (Lise Østergaard):

Jeg er glad over, at denne debat har vist, at vi trods alle uenigheder om detaljer og organisation dog er enige om at hævde alsidighedskravet som et fundamentalt element i vores mediepolitik.

Lad mig først besvare et par spørgsmål i forbindelse med alsidighedskravet.

Hr. Arne Melchior bad mig give blot to eksempler på, at CD skulle have stillet krav om alsidighed inden for den enkelte udsendelse. Jeg mener nu ikke at have talt om gentagne krav, men når jeg sagde, at CD ønsker alsidighedskravet tilgodeset ved at kræve, at hver enkelt udsendelse skal være så afbalanceret i holdningsmæssig henseende, at den bliver udvandet og dermed holdningsløs, så bygger jeg dette på hele stilen i den debat, CD har ført igennem årene, hvor man har ladet en lidenskabelig kritik af Danmarks Radios udsendelser være baseret på eksempler og dermed på kritik af manglende alsidighed i de enkelte udsendelser.

Men jeg er glad over at have hørt hr. Arne Melchior i dag udtrykke så direkte og klart, at CD ikke vil stille krav om, at den enkelte udsendelse nødvendigvis skal afspejle de holdninger og meninger, som findes i befolkningen, ej heller når det drejer sig om kontroversielle samfundsspørgsmål.

For at gøre det ganske klart, hvad jeg mener med et alsidighedskrav, vil jeg til hr. Mogens Voigt sige, at vi modsat fremskridtspartiet ikke vil knægte Danmarks Radios medarbejderes meninger, hvad enten hr. Mogens Voigt ønsker at beskrive dem som fodformede eller ej, lige så lidt som vi vil knægte noget menneskes ytringsfrihed her i samfundet.

Det bekymrede mig derimod en smule at fornemme den glæde, hvormed hr. Mogens Voigt og andre reagerede på mit krav om, at en enkelte udsendelse skulle være fair over for den enkelte person, som var omtalt deri. Jeg tror, at hr. Mogens Voigt og jeg næppe lægger helt det samme i dette begreb, og jeg må understrege, at der heller ikke hvad dette

[Ministeren for kulturelle anliggender]

angår skal lægges rigoristiske, detaljerede retningslinjer for programvirksomheden.

Rent mediepolitisk befinder vi os jo i en meget spændende fase i øjeblikket, ikke mindst på grund af de mange muligheder og problemer, som den teknologiske udvikling har stillet os over for. Denne udvikling har styrket behovet for en samlet mediepolitik, og dette behov har som bekendt ført til nedsettelsen af en særlig mediekommission, der skal hjælpe med til at tilvejebringe et bedre grundlag for en samfundsmæssig indflydelse på, i hvilken retning udviklingen skal gå. De opgaver, som mediekommissionen arbejder med, er mangeartede og berører mange områder, f.eks. regionalradio eller lokalradio og lokal-TV samt satellit-TV – alt sammen noget, der har at gøre med muligheden for et bedre programudbud, en større berøringsflade til det, der rører sig i befolkningen.

Til hr. Bertel Haarder og andre, som har talt om monopolbrud, vil jeg sige, at de forsøg med lokalradio og -fjernsynsvirksomhed, som er blevet gjort mulige ved vedtagelsen i maj 1981 af en ændring af radioloven, jo indebærer et egentligt, men tidsbegrænset brud på Danmarks Radios monopol. De har den store fordel, at de er knyttet sammen med en efterfølgende vurdering, som kan give os konkrete erfaringer med hensyn til fremtidige retningslinjer.

Samtidig vil jeg udtrykke stor glæde over hr. Bertel Haarders nej til kommerialisering, nej til reklamefinansiering af et TV 2. Til hr. Bertel Haarders krav om at få norsk og svensk TV i danske kabler vil jeg sige, at de mange fremtidige muligheder med hensyn til transmission af nye kanaler netop er den form for teknologisk udvikling, som mediekommissionen må overveje og foretage økonomiske vurderinger af. Jeg er vidende om, at vurderingerne med hensyn til sådanne kabeltransmissioner går i retning af, at det ser ud til i hvert fald at ville være meget kostbart.

Hr. Duetoft spørger mig, hvorledes alsidighedskravet vil blive opfyldt gennem den nye forsøgsrække med lokal radio og TV. Her skal jeg bekræfte, at der ikke vil blive stillet krav om programmæssig alsidighed inden for det enkelte forsøg. Der kan meget vel gives sendetilladelse til det, hr. Duetoft kalder græsrodsbevægelser, ligesom der kan gives sendetilladelse til religiøse grupper eller en-

hver anden form for særlig interessegruppe. Derimod vil alsidighedskravet blive tilfredsstillet ved, at det alsidigt sammensatte udvalg, som skal tilrettelægge og følge forsøgsordningen, sikrer alsidighed i den samlede forsøgsrække, således at der gives sendetilladelser til så forskellige forsøg som muligt.

Endelig skal jeg sige til hr. Maisted, der taler om syltekrukker for kritik af Danmarks Radio, at det forholder sig fuldstændig modsat: der foregår ingen fortielse af kritik. Tværtimod finder efterkritik sted på åbne møder og, som vi alle ved, under stor pressebevågenhed.

Erhard Jakobsen (CD):

Jeg takker også ministeren for svaret i denne omgang, og jeg har intet at ændre ved den tak, jeg også tidligere rettede til ministeren for, hvad ministeren tilføjede med hensyn til de krav, man må regne med loven stiller til radiatorrådet. Det er klart, at vi, der er medlemmer, skal vide at benytte dette udsagn til at klargøre ting, som til tider har været temmelig uklare.

Jeg har i øvrigt glædet mig meget over denne debat; det kan de mange nyere medlemmer ikke forstå, men hvis man har oplevet radiodebatter her i tinget før i tiden, vil man vide, hvor stor grund der er til at glæde sig over, at kun en meget lille del er brugt til at tale om kabel-TV og den slags ting. Det optog 90 pct. af tiden ved næsten hver debat før i tiden, for man undgik helst at tale om den varme grød: dette med alsidigheden. Derfor snakkede man om alt det andet, for dér kunne man have så mange vidunderligt frigjorte meninger; ytringsfriheden kom nemlig slet ikke det ved, så den kunne man sagtens forsvare i den forbindelse.

Men når man kom til reklamen, så kneb det. Må jeg skynde mig at sige, at centrumdemokraterne gerne vil have et privat TV 2 og gerne vil have reklamen brugt i den forbindelse, og vi har her i tinget stillet et forslag om forsøgsvis at lave 4 private radiostationer. Som model må man meget gerne bruge Radio Mercur, som man i sin tid nedlagde mod min og andres stemmer, men mod et mindretals ønske.

Der har utrolig mange gange været påstået noget, som de, der har sagt det, selvfølgelig ikke kan vide det allerfjerneste om, da de

[Erhard Jakobsen]

ikke er medlemmer af radiatorådet. De har påstået, at klager, som Aktive Lyttere og Seere fremsender, ikke er dokumenterede. Hvor kan man sige sådan noget vrøvl? En klage består i en dokumentation. Altså medlemmer i radiatorådet kan under efterkritik sige: vi kvitterer – det er det hyppigste udtryk – for den udsendelse; den syntes vi var god. Eller: vi kunne ikke lide den; den syntes vi var dårlig. Det skal jeg ikke udtale mig om. Men klager, der kommer udefra, er dokumentation.

Nu skal jeg her vise folketingets medlemmer, hvad dokumentation er. Her er 40 sider om Danmarks Radios misbrug af begivenhederne omkring Byggeren. Det er dokumentation alt sammen, 40 sider! Man behøver i øvrigt kun at studere, hvad Danmarks Radios driftsledelse har sagt om den sag, nemlig at man var ved at kvæles i henvendelser fra Aktive Lyttere og Seere med al den dokumentation, man var nødt til at eftergå. Begge påstande kan ikke være rigtige, derimod kan begge påstande godt være forkerte, både at det tager for megen tid, og at der ikke er dokumentation.

Aktive Lyttere og Seere er så velvillig i sin dokumentation, at en båndafskrift af en klage, som Danmarks Radio med kun 3.000 ansatte ikke har tid til at præstere, fordi det giver for stort afbræk i arbejdet, klares af Aktive Lyttere og Seere, som kun har én person på kontoret. Vedkommende har nemlig bemærket, at det tager ca. 6 timer at lave en sådan båndafskrift, og det er altså til at overkomme, men det forudsætter naturligvis også, at det er en kvik én, der sidder og laver dette arbejde.

Aktive Lyttere og Seere har i snesevis af tilfælde stillet en båndafskrift til rådighed for Danmarks Radio som led i dokumentationen. Så kom ikke og sig, at man ikke dokumenterer! Men det er sagt af folk, der ikke aner, hvad de taler om, fordi de ikke har sat sig ind i de ting. Jeg kan blot henvise dem til at rette henvendelse til Aktive Lyttere og Seeres kontor, hvor de kan få præseneteret, hvad der ligger af dokumenterede sager på reolerne.

Til hr. Søren Hansen skal jeg i første række sige, at de eksempler, der blev nævnt, ikke var mine. Hvis hr. Søren Hansen gerne vil have navne, kan jeg oplyse, at det er hr. Ole Vernerlunds og hr. Erik Andersens eksemp-

ler, begge kendte socialdemokrater. Det er eksempler, der er fremdraget på et åbent møde i radiatorådet. Det, jeg fremhævede, var, at det kun er det samme som det, jeg har sagt i 10 år, først som formand for Aktiv Lytter Komité, senere som medlem af radiatorådet. Det er de samme ting, men det var ikke mig, der fremdrog disse par eksempler. Jeg viste bare hen til, at det var det, jeg havde sagt i årevis.

Jeg skal give en lille smagsprøve på noget af det, man har dokumenteret, og som bl.a. hr. Ole Vernerlunds og hr. Erik Andersens utilfredshed drejer sig om. Det er den måde, man behandler et problem som Københavns sanering på, og den måde, man behandler en københavnsk borgmester på. I en vise, som Jomfru Ane band synger i en børneudsendelse, hedder det følgende: »På et stilfuldt rådhus, langt fra byens larm, sidder Egon Weidekamp på lokum og tømmer sin tarm«. Det er den måde, man belyser kontroversielle emner på i Danmarks Radio. Det er, hvad man har at sige om overborgmester Weidekamps holdning i en sådan sag. Det er på den måde, det foregår. Det er det, vi dokumenterer, det er det, som hr. Erik Andersen og hr. Ole Vernerlund har opdaget og det, som også hr. Søren Hansen gør klogt i at opdage, inden han alt for ivrigt forsvarer alt det, som han slet ikke har lejlighed til at stifte bekendtskab med.

Jeg har ikke et øjeblik talt imod ytringsfrihed; jeg spørger bare: hvis ytringsfrihed taler vi om? Vi er da vel enige om, at det er ytringsfrihed i grundlovens forstand, at borgerne i landet har ytringsfrihed. Det vil sige, at alle politiske retninger har ret til at komme frem med deres mening; det er da ikke medarbejderens ytringsfrihed. Hvor i offentlige virksomheder har medarbejderne ytringsfrihed? Ingen steder. Det har de da først og fremmest ikke på det sted, hvor de henvender sig til et publikum på op til 2 mill. seere, 800.000 lyttere osv.; dér har de da selvfølgelig ikke ytringsfrihed. Dér er de bundet af den tjenestemandsansættelse eller anden form for ansættelse, de har fået. Og det vil sige, at de er velkomne til at have en politisk overbevisning, men de bedes hænge den i garderoben sammen med deres overfrakke, inden de går ind og præseneterer lytterne og seerne for resultatet af deres anstrengelser.

[Erhard Jakobsen]

Til hr. Bertel Haarder har jeg kun at sige, at han og jeg er ganske enige om det, der også bør ske med Danmarks Radios monopol, idet jeg så blot vil understrege, som jeg senere igen vil gøre det, at det ikke i sig selv giver alsidighed, at der er to eller flere radiostationer. Man kunne jo i det yderste tilfælde tænke sig, at to lige store usandheder med modsat fortegn kom fra hver sin radiostation, men at sandheden ikke kom fra nogen af dem.

Jeg skal nok lade være med at tage patent på sandheden, det vil jeg lade lytterne selv finde ud af; lytterne skal nemlig selv finde ud af sandheden ved at høre både den ene og den anden og så trække lidt fra og lægge lidt til og derved finde frem til det. Det er målet, som flere har sagt her; det må være det samme publikum, der bliver præsenteret for begge holdninger, ellers har det ikke noget at gøre med alsidighed.

SFs repræsentant mener – igen uden dokumentation – at kunne påstå, at CD f.eks. angriber danske lærere. Det har aldrig fundet sted. I enhver udsendelse, hvor CD har udtalt sig om skolepolitik, har man udtrykkelig sagt, at det ikke er lærerne, men skoleloven og dermed det flertal i Folketinget, der har gennemført skoleloven, vi angriber.

Når vi har nævnt nogle pædagoger, har vi ikke talt om lærere, men om de ledende eller engang ledende folk: Sidenius, Finn Helter og alle de forskellige, som er ude af sagaen nu. Det er dem, vi har talt om, og det er dem vi har nævnt, og hvis man går tilbage i radioprogrammerne fra 1972 og 1973, kan man sandelig ikke komme og påstå, at de herrer aldrig kom til orde i Danmarks Radio. De dominerede alle udsendelser om skolespørgsmål, så derfor var der rig anledning for dem til at udtale sig. Det var ikke dem, der skulle svare på, hvad vi sagde; det var os, der fik en enkelt anledning til nu og da at svare på det, de sagde.

Endelig nogle bemærkninger til fru Janne Normann. Jeg skal ikke gå i dybden med det, for det står selvfølgelig fru Janne Normann ganske frit for at kalde ting for det, hun synes er morsomt. Det er bare praktisk, hvis man skal diskutere, at man forstår de samme ting ved de begreber, man bruger. Igen må fru Janne Normann selv om, hvad hun vil, men herinde er der gammel kutyme for, at man siger: radiatoradet må under ingen

omstændigheder udøve forhåndscensur, men skal – det står i loven – udøve efterkritik. Man sonderer altså i betydelig grad; det er to modsatte ting.

Jeg ved godt, at jeg skal hjælpe fru Janne Normann med begreberne. Det, fru Janne Normann tænker på, er formentlig selv-censur, som er et selvopfundet begreb inde i Danmarks Radio. Må jeg bekende mig som en varm tilhænger af selv-censur. Enhver offentligt ansat har en nederdrægtig pligt til at sørge for, at det, han gør, og det, hun siger osv., er i nøje overensstemmelse med de forskrifter, som er givet for vedkommendes handlinger inden for den pågældende institution. Deri består selv-censuren, og jeg skal meget gerne være med til at indskærpe, at det er heri, opgaven består.

Jeg må så sige såvel til ministeren som til fru Janne Normann og til andre: det er ikke centrum-demokraterne, der nogen sinde har antydnet noget med forhåndscensur. Her må jeg lige klare hr. Bernhard Baunsgaards eksempel, som jo ikke blev dokumenteret. Jeg ved, hvad hr. Bernhard Baunsgaard tænker på: engang i 1974 spurgte jeg i radiatoradet, om ikke det var en idé, at man, inden man købte femten Fassbinder-udsendelser, som var færdigproducerede og havde været bragt i tysk TV, gav radiatoradet lejlighed til at se en enkelt. Det kan aldrig kaldes forhåndscensur. Jeg spurgte for øvrigt bare, om man kunne tænke sig det. Jeg foreslog ikke, man skulle gøre det. Men det er jo ikke forhåndscensur, for hr. Fassbinder har fremstillet sin film. Det afgørende var bare, om det er noget for Danmarks Radio at købe 15 stykker af, om radiatoradet vil tage ansvaret for det.

Det er det nærmeste, jeg har været ved noget, der kunne ligne censur, men censur må være, at man griber ind i selve kunstværket, griber ind i selve produktionen, griber ind i selve redaktionsprocessen. Det kan aldrig være censur, at radiatoradet søger at vejlede radioens redaktioner med, hvilke ting de skal bringe, med henblik på om det nu også giver alsidighed.

Jeg er som sagt meget glad for denne debat. Den har haft en helt anden karakter end den snikkesnakke-debat, man før hele tiden har haft om alle mulige ting, der gik som katten om den varme grød, nemlig dette med alsidighed.

(Kort bemærkning).

Marianne Bentsen-Pedersen (SF):

Nu taler hr. Erhard Jakobsen så meget om dokumentation. Så vil jeg gerne minde om, at centrum-demokraterne – jeg kan ikke huske, hvilket valg det var – fik, jeg tror i hvert fald, flere mandater på grund af en valgudsendelse, hvor hr. Erhard Jakobsen tog en af sine berømmelige hvide kaniner op af hatten, og denne hvide kanin var kritik af en bestemt skole og en bestemt lærer.

(Kort bemærkning).

Erhard Jakobsen (CD):

For det første ligger valgudsendelser uden for det, som det tilkommer radiatorådet at beskæftige sig med; det er de politiske partiers eget ansvar. Radiorådet fralægger sig udtrykkelig ethvert ansvar for, hvordan de politiske partier tilrettelægger deres valgudsendelser.

Det næste er, at jeg nok tør antyde, der blev rig anledning for den pågældende skole til at svare igen. Børne- og ungdomsafdelingen bragte to eller tre omfattende udsendelser, hvor de svinede mig til på det groveste, og først da jeg lavede et stort offentligt møde i Albertslund, hvor der var tilkaldt 400 skrigende skolebørn, der prøvede at hyle hele tiden – de troede, de kunne overdøve mig, men det lykkedes ikke – først da kom jeg til orde. Det var ikke Danmarks Radio, der gav mig anledning til at komme til orde. Det var min egen mødevirksomhed i Albertslund, der tvang dem til at bringe mig til orde. Men de mennesker, der dér blev angrebet, fik sandelig mere end rig anledning til at svare. Stadig væk det principielle: valgudsendelser sorterer ikke under radiatorådet; de er fastlagt af de politiske partier.

(Kort bemærkning).

Marianne Bentsen-Pedersen (SF):

Det var overhovedet ikke det, det drejede sig om, hr. Erhard Jakobsen. Hr. Erhard Jakobsen sagde, at CD aldrig nogen sinde har kritiseret lærerne, men at det er folkeskoleloven, man kritiserer. Det er ikke rigtigt.

(Kort bemærkning).

Erhard Jakobsen (CD):

Der var ikke tale om at kritisere nogle lærere. Der var tale om at kritisere et undervisningsoplæg, som jeg udmærket godt vidste

var tilladt af den lokale kommunalbestyrelse osv. Det var ikke lærerne som sådanne, der blev kritiseret. Det var det, at folkeskoleloven giver mulighed for den slags. Det fremgik klart af min kritik. Jeg sagde nemlig udtrykkelig: at sådan noget finder sted, ser man i dag dér og dér. Det var ikke et angreb på personer. Det var et angreb på den måde, undervisningen foregår på.

Søren Hansen (S):

Det er en uskik, at man bruger folketingset til at kontrollere eller til at tage stilling til indholdet i enkelte udsendelser eller dele af enkelte udsendelser. Jeg advarede mod det fra starten og vil selv respektere det i et sådant omfang, at jeg ikke vil gå ind i en sådan debat, hvad der ellers nok kunne være grund til, men jeg går ud fra, at radiatorådet vil fortsætte, hvor vi ikke bør gå ind.

Det kan hverken være folketingsets eller for den sags skyld kulturministerens opgave at påtage sig den opgave. Det har vi på en udmærket måde sikret ved radiatorådets etablering.

Ved omtalen af de emner, man ikke synes bør behandles, eller som man synes har fået for meget: Christiania, Byggeren, Nørrebroaktioner, fredsmarch osv., fik jeg den tanke, at det var emner, som man ikke bryder sig om, ting og hændelser, man ikke bryder sig om, og som derfor ikke må vises eller omtales. Jeg bryder mig ikke om udviklingen i Polen, men kan da begribeligvis ikke have noget imod, at man omtaler og informerer om, hvad der foregår dér.

Når nogle stykker her i debatten har hæftet sig ved, at det var en gentagelse af mange tidligere debatter, kunne jeg måske knytte den kommentar til, at det i det mindste ville være rart med lidt variation. Jeg synes, der er så store opgaver foran os, at nogle af de opgaver på rimeligere måde kunne gøre krav på at få tid i vores debatter end de emner, som jo har været endevendt efterhånden overordentlig mange gange.

Jeg kommenterede ikke størrelsen af hr. Erhard Jakobsens skonommer; jeg kender det ikke. Det, jeg kommenterede, var ønsket om, at de mennesker, der skal vurdere, om alsidigheden er tilstrækkeligt respekteret, er i besiddelse i det mindste af større end små skonomre. Det var det, jeg ønskede, og det

[Søren Hansen]

krav, jeg mente man burde kunne stille til de mennesker, der skal vurdere disse ting.

I øvrigt er det jo forfærdelig svært at vurdere alsidighedskravet. Jeg mener, det er så svært, at der kun er det effektive middel at sikre, som jeg sagde det før, et stort hus med mange boliger og gerne et endnu større hus med endnu flere muligheder end dem, vi har i øjeblikket.

Om monopoldiskussionen skal jeg til hr. Bertel Haarder kun sige, at det, jeg har sagt om det, er, at det også i fremtiden må respekteres, at vi er fri for reklame, og at det er forbruger- og samfundsstyret.

Så er der stillet et dagsordensforslag, som er en lidt lemfældig afskrift af publiceringsreglerne. Hvis man nu havde skrevet dem af alle sammen og ikke bare piller lidt hist og her, havde sagen måske stillet sig lidt anderledes, men når man, som man har gjort det her, tager lidt her og lidt dér, synes vi ikke, disse regler er så gode, som de er i deres helhed. Vi vil ikke stille forslag om, at vi tager publiceringsreglerne i deres helhed, men derimod fremsætte i øvrigt på vegne af socialdemokratiet, det radikale venstre og socialistisk folkeparti følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Idet folketinget konstaterer, at det er radiorådets opgave at sikre, at alsidighedskravet overholdes,

går tinget over til næste sag på dagsordenen.«

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden. (se ovenfor). Også dette dagsordensforslag indgår nu i forhandlingen.

Flemming Jensen (KF):

Ja, det var jo et ophidsende forslag, vi just hørte; det var måske det, hr. Søren Hansen mente med, at vi trængte til variation i debatten.

Må jeg først naturligvis sige tak til ministeren for den utvetydige erkendelse af, at der skal være fairness; det var jeg heller ikke i tvivl om at ministeren mente. Det, det drejer sig om, det er, om dette her bliver, hvis jeg må citere ministeren fra første omgang, »Fup eller Fakta«. Det er jo bl.a. folketingets opgave i form af en debat som denne her at

kaste lys over tingene og søge at finde frem til, om det bliver overholdt.

Jeg vil gerne føje til, at når ministeren siger, socialdemokratiet ikke vil knægte medarbejdernes meninger, er jeg da helt overbevist om, at det naturligvis er rigtigt. Det vil socialdemokratiet ikke, men det siges på en sådan måde, at man kunne få den fornemmelse, at ministeren måske troede, der var nogle af os andre, der ville. Det vil vi ej heller; vi vil ej heller knægte medarbejdernes meninger. Men vi beder om, at også medarbejderne skelner mellem de meninger og holdninger, man har, og så den situation, man er i, når man bruger mediet, når man er ude på mediets vegne. Og det er jo en ganske anden stilling.

Det er muligt, det er en uskik – jeg synes, det egentlig også en gang imellem – som hr. Søren Hansen siger, at debattere ud fra enkeltudsendelser, men hvis det er det, så må man vel sige, at det er andre, der fremkalder det. Man beder jo om eksempler, og så får man dem. Og så er det selvfølgelig trist, når man har fået dem. Vi er aldeles ikke kede af, at man sender noget om Byggeren og om andre ting. Vi er ikke sure og utilfredse over det, det er ikke, fordi vi ikke bryder os om det, men fordi som jeg sagde i mit første indlæg, mange af disse udsendelser er udtryk for en tendens. Det negative er interessant, det negative skal bruges. Det er dér, vi ikke vil være med. Og jeg har også ofte en fornemmelse af, at mediet ikke alene altid nøjes med at beskrive begivenhederne, men også søger at skabe dem, og så bliver det endnu værre.

Jeg er da enig med hr. Arne Melchior i, at partierne som sådanne ikke skal klage, det sagde jeg også i mit første indlæg; vi har vort fortræffelige millimeterdemokrati. Det, vi skal være opmærksom på, er dryppene time efter time og dag efter dag både sprogligt og på anden måde i mediet.

Fru Janne Normann var inde på – og det var da en smuk journalistisk betragtning, som vil gøre fru en ære i Journalistforbundet – at medierne skal vogte over os, vi ikke over dem. Ja, ja – vi er jo altså trods alt valgt af ca. 3 millioner mennesker, og vi har vel i al beskedenhed også lov til at løfte pegefingren og sige: her er noget, vi ikke kan acceptere, her er noget, vi måske ikke finder i overensstemmelse med loven. Og uanset

[Flemming Jensen]

Dansk Journalistforbund agter vi faktisk at gøre det.

Så skal jeg blot slutte, for ellers er det ikke en rigtig tale fra konservativ side, med at sige: nu må det monopol brydes.

Bertel Haarder (V):

Jeg kan bekræfte, at hr. Erhard Jakobsen utrætteligt kritiserer folkeskoleloven. Jeg mener også, han en gang imellem kritiserer den for ting, som skyldes ministres dårlige administration af loven. Men det skal vi ikke drøfte i dag. Jeg kan se, at selv undervisningsministeren nikker. Så kan vi jo ikke forlange større enighed.

Til kulturministeren vil jeg gerne sige, at vel er det da et monopolbrud, at vi nu har afsat 3 mill. kr. til forsøg med lokal-TV, men det, vi andre tænker på, var jo altså et i størrelsesordenen 300 mill. kr., nemlig at Århusafdelingen kunne frigøres. Det siger lidt om proportionerne i det monopolbrud, som vi tør tage, og som vi ønsker for frodighedens og meningsbrydningens skyld, men som socialdemokratiet altså ikke tør tage.

I øvrigt synes jeg nok, at den socialdemokratiske ordførers formuleringer tyder på, at der måske er en åbning på vej. Hvis vi lader det syde og boble lidt i socialdemokratiet, kommer der måske noget fornuftigt ud af det. For den sidste fortolkning, hvor hr. Søren Hansen siger: vi vil ikke have reklamer, vi vil have forbruger- og samfundsstyring, udelukker jo ikke en totalt selvstændig provinsafdeling. Det var for så vidt interessant, og det er vel egentlig det eneste bemærkelsesværdigt nye, der er at sige om debatten i dag.

Så sagde ministeren, at hun er glad for, at venstre nu sagde nej til kommerialisering. Vi har altid sagt nej til kommerialisering. Det er kulturministeren og socialdemokratiet, som ustandselig har beskyldt os for, at vi ved at gå ind for en begrænset adgang til reklame vil kommercialisere programmerne. Det er efter vores mening det rene vrøvl. Vi går nu som før ind for begrænset adgang til reklamefinansiering, og jeg sagde blot, at hvis vi ikke kan få flertal for det, foretrækker vi et monopolbrud uden reklamefinansiering, dvs. med lidt færre penge, fremfor at vi slet ikke får noget monopolbrud; så har jeg sagt det tre gange.

Til slut vil jeg påpege nogle trick, som bruges i debatten om slagside eller ikke slagside. Det starter med, at socialistisk folkeparti og VS siger: I virkeligheden er programmerne borgerlige. Så kommer socialdemokratiet bagefter og siger: Der kan I høre, nogle siger, de er borgerlige, andre siger, de er socialistiske, så ligger de jo nok midt imellem, og så er denne verden god. Begge dele er udtryk for trick, og jeg vil gerne nævne et par argumenter for, at der er venstreorienteret slagside i Danmarks Radios programmer. Det ville nemlig være mærkeligt, hvis ikke der var det, for som jeg sagde, er det en bestemt generation intellektuelle, der er udgået fra uddannelsesstederne på et bestemt tidspunkt, som sidder på de pågældende stillinger især i børne- og ungdomsafdelingen og i kultur- og samfundsafdelingen. Og i de grupper har man nu engang meget ofte de meninger, der ligger i SF og SFs omegn, og det har man derfor også i de afdelinger, der laver de fleste programmer i Danmarks Radio.

Det er indlysende rigtigt for enhver, som debatterer med de pågældende og lytter til udsendelserne. Lad mig f.eks. spørge: hvor mange gange har man hørt en udsendelse, hvor en medarbejder lader skinne igennem, at vedkommende har en mening, der ligner fremskridtspartiets? Aldrig! Hvor ofte har man en udsendelse, hvor medarbejderne lader skinne igennem, at vedkommende har en mening, der ligner SFs? Utallige gange! Hvor ofte har vi hørt argumenter for EF, for kernekraft, for mesterlæren, f.eks.? Så at sige aldrig! Hvor ofte har vi hørt mennesker udtale sig i programmerne, som støtter besættelser, uanset hvor ulovlige de er? Utallige gange! Det er pælelet at tælle op, hvor tit der er nogen, der giver udtryk for den og den og den holdning. Så kan man tælle op og konstatere, at der altså er notorisk slagside. Det synes jeg ikke man skal benægte.

Man kan spørge, om vi for at undgå den slagside skal smide den journalistiske frihed over bord. Nej, det skal vi ikke. Men vi skal have alsidighedskravet overholdt, og vi skal have brudt monopollet. Det er, hvad vi kan gøre ved den sag. Og det skulle vi også tage at gøre.

(Kort bemærkning).

Søren Hansen (S):

[Søren Hansen]

Jeg er selvfølgelig meget ked af at skulle pille ved den eneste glæde, hr. Bertel Haarder har haft i denne debat. Det, jeg sagde om monopolet, var overordnede, principielle krav til den side af sagen, og det kan altså ikke tages til indtægt for en vurdering af, hvordan provinsafdelingen skal styres.

Marianne Bentsen-Pedersen (SF):

Jeg vil gerne fortsætte dér, hvor hr. Bertel Haarder slap, med at spørge, hvor mange folketingsmedlemmer i venstres gruppe der er tidligere medarbejdere inden for Danmarks Radio. Der kan stilles mange spørgsmål om mange ting, og man kan få meget ud af det.

I øvrigt vil jeg sige til hr. Bertel Haarder, at vi ikke er principielt imod en anden TV-kanal, men vi mener ikke, der er ressourcer til det; vi mener, man skal forbedre den TV-kanal, vi har for øjeblikket, og det betyder bl.a., at man skal producere nogle flere danske programmer, og det er dyrt, det ved vi. Vi går ikke ind for reklamefinansiering, så den er altså udelukket ved at lave en TV 2. Men hvis der var ressourcer nok, havde vi ikke noget imod at lave et TV 2, heller ikke et, som var uafhængigt af Danmarks Radio, men som havde en lignende demokratisk opbygning.

(Kort bemærkning).

Bertel Haarder (V):

Jeg sammenlignede de to grupperinger, vi har på yderfløjene, nemlig på den ene side fremskridtspartiet og på den anden side VS og SF, og jeg spurgte: hvor tit hører man meninger fremsat, der tyder på sympati på det ene og det andet? Og der er ingen tvivl om svaret. Lad mig give et sidste eksempel. Hvor meget har vi hørt om de 50 amerikanere, der er i El Salvador? Og hvor meget har vi hørt om de 120.000 russere, der er i Afghanistan? Det siger lidt om proportionerne, at vi har hørt næsten lige meget om de to problemstillinger, skønt de forholder sig som en elefant til en mus.

Poulsgaard (FP):

Jeg er blevet ordfører i stedet for hr. Mogens Voigt, som er taget over til ministerens og hr. Søren Hansens parti på Fyn, hvor han

skal tale i Arbejdernes Oplysningsforbund. Det er i hvert fald fornuftig brug af de midler denne gang.

Men ellers vil jeg sige, at denne debat er sørgelig. Den er glædelig i den forstand, at man virkelig tager tid til at debattere sagen, men det er jo sørgeligt, hvad der siges. Nu får vi en dagsorden: god dag mand, øksekraft! Vi har set tusindvis af den slags dagsordener, og de bliver vedtaget med flertal her i salen. Men jeg vover den påstand, at gik I ud og spurgte de vælgere I repræsenterer, ville I se, at der var flere, der var på den linje, hr. Erhard Jakobsen står for, end på ministerens linje. Så fornuftig er den danske befolkning trods alt. Men når man stemmer, er det jo en helhed, man stemmer for. Men I er fuldstændig ude af trit med virkeligheden, og I ved det godt. Og det er jo egentlig synd, for der sidder jo mange fornuftige socialdemokrater herinde også, at I ikke tør bryde den partidisciplin, I har; det kan man kun beklage.

Hr. Søren Hansen svarede ikke på det, min partifælle spurgte om: Hvad med den gratis reklame, som Arte fik, som hr. Søren Hansen jo er formand for? Det har vi ikke hørt noget om. Det affærdiger man bare med en håndbevægelse, og det kan man jo gøre, når man sidder i sin magtfuldkommenhed.

Så siger hr. Søren Hansen også: Vi skal have et endnu meget større hus. Ja, ja, ja, spis nu brød til! Skulle vi ikke lige få det eksisterende hus til at bestille noget forinden? Hvordan kan det være, at man i Schweiz kan lave ti gange så meget pr. medarbejder, som man kan i Danmarks Radio? Vi fik det jo glimrende belyst her, hvor hr. Erhard Jakobsen siger, at en medarbejder fra Aktive Lyttere og Seere kan skrive af, men det kan 3.000 medarbejdere ikke, fordi de ikke har tid. Og sådan kunne man blive ved.

Så grinede man selvfølgelig også, da hr. Bertel Haarder sagde noget, der var rigtigt. Jeg færdes somme tider ude i Gyngemosen og andre steder, og jeg træffer faktisk også ret så mange fornuftige folk, når jeg færdes de steder. Jeg har faktisk også i tidens løb truffet folk, der siger, at de er fremskridtsfolk, »men vi skal nok holde vor kæft med det«. Det er Berufsverbot, så det batter noget. Det samme gælder i for sig, hvis man er centrum-demokrat. Det tør man heller ikke sige derude. Det er det uhyggelige ved det.

[Poulsgaard]

Ministeren har heller ikke fundet det ulejligheden værd at svare min partifælle hr. Maisted, der sagde: Hvad er til hinder for, at vi i demokratiets navn har flere fjernsyn, flere radiostationer? Er det ikke demokratiets grundvæsen, at der er noget at vælge imellem? Men det får vi jo heller intet svar på.

Lige til fru Marianne Bentsen-Pedersen fra SF til sidst. Vi hørte igen, at Dallas var det rene møg. Ja men dér har vi igen det forfærdelige åndshovmod. Fru Marianne Bentsen-Pedersen kan da lade være med at se Dallas, hvis det er så forfærdeligt. Det mærkelige er, at lige meget hvem man træffer af danskere, er der ingen, der ser Dallas, men tallene siger altså, at der er 2 millioner, der ser det. Så de to ting passer ikke rigtig. Hvorfor skal vi ikke somme tider mere os lidt, fru Marianne Bentsen-Pedersen? I er så kloge: vi alene vide, hvad der er kultur, og hvad den geme- ne hob skal forsynes med. Det er det, vi vender os imod, og derfor skal vi have mono- polet brudt, for I er fuldstændig ude af trit med befolkningen. Vi kunne i og for sig også tage Mille, og hvad det er de hedder, de andre fra Århus, som også var noget forfærde- lig noget. Men vi er nogle stykker, der glæ- der os over det; der skal være plads til det hele, ikke bare til sådan højtravende akade- mikersnak, som det kun er SFere der kan forstå.

(Kort bemærkning).

Marianne Bentsen-Pedersen (SF):

Jeg ved ikke, om jeg skal tage det sidste som en kompliment, men i hvert fald vil jeg sige, at vi ikke har noget imod, at der er Dal- las eller Mille, eller hvad det ellers er, der er i fjernsynet. Det, jeg sagde, var, at når der er den slags udsendelser, betragter CDere og måske fremskridtspartiet sådanne udsendelse- ser som neutrale, og det er ikke tilfældet. De er ikke neutrale. De påvirker befolkningen i én retning, og når der så kommer noget, der påvirker i en anden retning, tror I kun, det er den retning, befolkningen bliver påvirket i, fordi I opfatter det andet som neutralt. Det var det, jeg sagde. Ikke, at der ikke måtte være plads til det.

(Kort bemærkning).

Erhard Jakobsen (CD):

Det er mig ganske ufatteligt, at det nu skal lægges CD eller mig i munden, at vi skulle betragte Dallas som neutral. Jeg har gang på gang i radiatoradet gået ind for, at man skulle lade lytterne og seerne nyde Dallas, bare jeg kunne blive fri. Men at betragte det som neutralt, nej! Dallas er et beskidt angreb på almindelige amerikanske familiers måde at leve på. Det er, hvad det er. Og jeg tvivler ikke om, at det er derfor, man sørger for at bringe så mange udsendelser af det som mul- ligt. Men neutralt er det bestemt ikke. Det er undergravende, underminerende venstresoci- alistisk propaganda.

Formanden:

Vi skal have ro i salen.

(Kort bemærkning).

Poulsgaard (FP):

Nu har hr. Erhard Jakobsen jo gjort det så godt, men har fru Marianne Bentsen-Peder- sen aldrig tænkt på, at det kunne være, at alle disse socialister, som jo ikke engang kan skaffe brød på bordet i de socialistiske lande – vi kan jo tage Polen – altså at russerne og de andre ikke kan lave sådan noget som Dal- las, og at det er derfor, vi aldrig får det der- ovrefra? Selvfølgelig påvirker det os, men det er ganske rigtigt, at det skal påvirke os negativt over for USA. Og det lykkes jo: statsministeren hoppede også på den.

Arne Melchior (CD):

I min familie har vi også set et par enkelte udgaver af Dallas, og for et par uger siden sagde min 12-årige eftertænksomme søn: Far, er det virkelig så skrækkeligt at være rig? Så er det da dejligt, vi ikke er rige. Jeg nævner bare denne replik ud af dagliglivet som be- kræftelse på, at jeg opfatter det på samme måde, nemlig at hvis Dallas er noget, så er det påvirkning til nedrakning af kapitalis- men, for det viser nogle forkvaklede og ond- skabsfulde mennesker, og det er altså det, man udlægger Amerika og kapitalismen til at være.

Må jeg så gå tilbage til ministeren. I sit første indlæg her i dag sagde ministeren ordret, at CD gentagne gange har krævet al- sidighed af den enkelte udsendelse. I mit indlæg bad jeg ministeren dokumentere disse

[Arne Melchior]

»gentagne gange«, idet jeg erklærede mig tilfreds med at høre to eksempler – måske endda ét. Ministeren var så fiks i sit svar nu for lidt siden at sige, at hun med glæde havde konstateret, at CD ikke vil stille krav om, at den enkelte udsendelse er alsidig.

Jeg må derfor tillade mig at konstatere, at ministeren direkte adspurgte ikke har været i stand til eller ikke har ønsket at dokumentere den påstand, hun havde i sin forberedte tale til dette folketing som svar på forespørgslen. Jeg kan dermed konstatere, at vi, hvis vi ikke får andet at vide endnu i dag, må have det godkendt, at CD ikke nogen sinde har stillet sådanne krav.

Men jeg er klar over, at fru Janne Normann ikke vil anerkende, at jeg har lov til at opfatte det på min måde. For fru Janne Normann frakendte mig både evnen til at høre og forstå. Nu er det jo sådan, at enhver fugl synger med sit næb og lytter med sit høreapparat, så jeg har altså også lov til at udlægge det, fru Janne Normann siger, såvel som det omvendte er tilfældet, uden at jeg frakender hende evnen til at høre eller forstå.

Men jeg skal så én gang til dokumentere alt det, vi hørte om kig over skulderen, forhåndscensur og den slags ting. Fru Janne Normann sagde sidste gang, hun var oppe, lige umiddelbart før frokostpausen, at det, hun havde ment, var, at man indgød nogen frygt for censur. Altså har der ikke fundet nogen kiggen over skuldrene sted, som vi også har bedt om dokumentation for, og der har ikke været nogen forhåndscensur – altså ikke nogen censur, for al censur er jo forhånds. Dermed tillader jeg mig altså også efter min ringe evne, sådan som det altså er faset ind på min modtager, at det ikke er anderledes, end at fru Janne Normann dermed har sagt, at det ikke er censur eller kiggen over skuldrene, CD nogen sinde har lagt op til, ønsket eller udøvet.

Så skal jeg tage tråden op fra hr. Poulsgaards indlæg også i formiddagens debat, hvor han nævnte den sag, der foregår i Nordjyllands Radio i øjeblikket, hvor radioen har indbudt lyttere til at indsende historier, der kunne genere nogle mennesker. Jeg skal ikke tage stilling til sagen. Jeg er sådan set enig med hr. Poulsgaard, men det kommer bare ikke sagen ved her, i, at det er en skør idé, som aldrig burde have set dagens lys eller være nået ud i æteren.

Imidlertid er det ikke denne sag, vi skal diskutere, men vi skal diskutere, hvordan man tager stilling til radioudsendelser, der er forekommet, og det gør dagbladet Aktuelt i dag. Nu er den tidligere chefredaktør, den nuværende socialminister, til stede. Han har selvfølgelig ikke ansvaret for den artikel, men det er vel noget af det nærmeste, vi kan komme en regeringspresse. Hvad ser vi netop i dagbladet Aktuelt af denne dato? En ledende artikel, der hedder »Radio-svineri« til overskrift, og som slutter med ordene: »Og hvem stopper den Nordjyllands Radio, der kaster sig ud i den værste sladrejournalistik, der kan tænkes?«

Jeg forventer, at både kulturministeren, hr. Søren Hansen og fru Janne Normann tager afstand fra denne kiggen over skulderen, forhåndscensur, opfordring til selvcensur etc. som det, vi har læst i dagens udgave af Aktuelt.

Formanden:

Jeg vil gerne sige, at jeg ikke ønsker udtrykket »faset ind« gentaget.

Janne Normann (RV):

Jeg må bedrøve hr. Arne Melchior med, at jeg ikke har hørt Radio Nordjylland og derfor ikke ved, hvad der tales om, så den kommentar, hr. Arne Melchior efterlyser, kan jeg desværre ikke komme med. Man skal ikke kommentere ting, man ikke har forstand på. Taletiden i dette ting ville blive noget kortere, hvis alle holdt sig det efterretteligt.

Så vil jeg gerne sige til hr. Bertel Haarder, som nævnte eksempler på meningsdannende journalistik, at jeg også nogle gange har studset over det. For nogle år siden hørte man en gang imellem i nyhedsudsendelserne en interviewer sige: Nu sagde De så ganske rigtigt, Hr. Hartling, men det var ikke den slags eksempler, hr. Bertel Haarder dadlede radioen for at bringe.

Der er skævere i en hvilken som helst programproduktion, som er fri. Det er der i øvrigt også i en bunden, fængslet, hæmmet programproduktion. Der er skævere, og det er prisen for at have en fri programproduktion, at der måske er flere skævere. Jeg mener, at det er prisen værd. Det er værd at betale, at der sker en fejltagelse en gang imellem, for at have den frihed bag programproduktio-

[Janne Normann]

nen, som er den eneste, der kan give nogle ordentlige produkter.

Censur har jo været diskuteret vældig meget, og jeg er helt enig med hr. Erhard Jakobsen – ja, nu blev hr. Erhard Jakobsen opmærksom – når han taler om selvcensur; selvdisciplin, vil jeg nu hellere kalde det, er en udmærket ting, når det foregår efter journalistiske principper. Det, der bare står som en rædsel for frisindede folk, er, hvis denne selvcensur eller selvdisciplin skal foregå efter devisen: hvad kan vi nu risikere at Aktive Lyttere & Seere vil bebrejde os eller hr. Erhard Jakobsen i radiatorådet vil komme efter os for. Den er ikke værd at stile efter.

I det hele taget er det karakteristisk, at Aktive Lyttere & Seere oftest får deres klager afvist af det radiatoråd, som er repræsentativt for dansk politik. Man kan bebrejde radiatorådet mange ting, men det er i hvert fald rimelig repræsentativt, og derfor er det ikke parlamentarisk rigtigt at prøve at tilpasse virkeligheden efter de synspunkter, man selv har i en mindre gruppe, når man ikke synes, at det repræsentative demokrati virker.

Endelig vil jeg lige sige til hr. Flemming Jensen, at jeg sætter ikke nogen særlig ære i at behage Journalistforbundet. Hvis hr. Flemming Jensen kendte Journalistforbundets og mit forhold til hinanden, ville han heller ikke mistænke mig derfor.

Jeg vil sige, at denne debat, i hvert fald den behandling, mine indlæg har fået, bekræfter, hvad jeg lærte som journalist, at så længe man får en svimlende masse skældud fra både højre og venstre, er det såmænd nok ikke helt tosset.

Steen Folke (VS):

Hr. Erhard Jakobsen stod og fægtede med en stak papirer her, og det skulle være bevis for, at Aktive Lyttere & Seere og centrum-demokraterne dokumenterede, når de angreb Danmarks Radio. Jeg er ikke sikker på, vi har helt den samme opfattelse af, hvad dokumentation er. Det er ikke en hvilken som helst samling papir, man kan stå og rasle med, der kan gøre det ud for dokumentation.

Hr. Bertel Haarder prøvede også her i sit sidste indlæg at dokumentere noget – eller var det bevise, han sagde, det blev jeg ikke helt klar over – nemlig at Danmarks Radio havde venstreorienteret slagside, og hr. Bertel

Haarders ræsonnement var følgende: mange af Danmarks Radios medarbejdere tilhører generationen af 30–40-årige eller noget i den retning. Mange af dem, der er i generationen 30–40-årige, sympatiserer med SF eller deromkring. Ergo, triumferede hr. Bertel Haarder, er det bevist eller dokumenteret, at radioen har venstreorienteret slagside. Det er jo en forbløffende brug af logikken, hr. Bertel Haarder fører sig frem med her. Jeg kunne sige: mange skvadderhoveder er medlemmer af partiet venstre, mange af de skvadderhoveder, der findes i venstre, sidder i partiets folketingsgruppe, ergo er hr. Bertel Haarder et skvadderhoved. Det er kun et eksempel for at antyde, hvor den logik kan føre hen.

Jeg vil gerne spørge, om hr. Bertel Haarder vil forholde sig til det, som jeg sagde i mit første indlæg, nemlig af f.eks. den daglige information, der gives i Danmarks Radio, i Radioavis og TV-avis og alle udsendelser om økonomiske problemstillinger, er gennemsyret af borgerlig forståelse af, hvordan økonomi hænger sammen. Det er borgerlig indoktrinering, der er tale om dag efter dag. Jeg vil gerne spørge, om hr. Bertel Haarder mener, at den form for økonomisk orientering, der gives i disse, det kan vi vel blive enige om, ret væsentlige udsendelser i Danmarks Radio, har venstreorienteret slagside, om den skulle være baseret på en marxistisk forståelse f.eks. af, hvordan krisen i dette samfund er. Jeg sagde noget om det i mit første indlæg. Jeg vil gerne høre, om hr. Bertel Haarder vil tilbagevise, at der er tale om en massiv borgerlig indoktrinering i forbindelse med denne daglige økonomiske orientering.

Jeg mener, det er det rene vrøvl at påstå, at Danmarks Radio som helhed skulle være venstreorienteret eller noget som helst i den retning. Det har intet på sig. Der kan være enkelte udsendelser nu og da, som fremstår med en eller anden form for venstreorientering, men det er i hvert fald milevidt fra at være repræsentativt for det, som Danmarks Radio udbyder af programmer.

Til slut skal jeg blot sige, at VS kan stemme for den af hr. Søren Hansen foreslåede dagsorden.

(Kort bemærkning).

Bertel Haarder (V):

[Bertel Haarder]

Hr. Steen Folke fejlrefererede mig og fordrejede det, jeg havde sagt. Jeg skal ikke gentage min argumentation, men jeg nævnte en række problemstillinger, som optager mig og andre, som hr. Steen Folke vil kalde borgerlige, meget, og som jeg synes man meget sjældent hører nogen udtale sig om, hvori- mod der er en række andre problemstillinger, som vi hører om til ulidelighed. Så skal jeg ikke gentage mere.

VS' taktik går ud på følgende. Man opstiller to kasser og siger: den ene er den marxistiske, den anden er den borgerlige, og så skal der være lige meget af begge dele. Det er præcis det samme, der præger undervisningsvejledningen i historie i folkeskolen. Man laver to kasser og siger: halvdelen skal være marxistisk. Sådan er virkeligheden ikke, hr. Steen Folke. Virkeligheden kan nøjagtig lige så godt sættes op på den måde, at vi har 20 forskellige kasser, hvor en lille minoritet er krøbet ned i én, der hedder marxistisk. Hvorfor skal den have halvdelen af tiden?

I øvrigt vil jeg påstå, at det aldeles ikke er borgerlig økonomi, men nøjagtig lige så meget socialdemokratisk økonomi, der gives udtryk for i disse udsendelser, og hvorfor skulle man dog ikke høre om socialdemokratisk økonomi?

Hr. Steen Folke kan ikke bevise noget ved, at han her kan dokumentere, at man ikke bruger halvdelen af tiden på marxistisk økonomi. Hvorfor i alverden skulle man dog det?

(Kort bemærkning).

Marianne Bentsen-Pedersen (SF):

Det er om hr. Bertel Haarders kasser. Hvis man nu gik ind på tankegangen og skulle lave to kasser, én med socialistisk propaganda og én med kapitalistisk propaganda, så kunne det jo blive noget mærkeligt noget, hvis Dallas nu ryger ind i den kasse, som hr. Bertel Haarder eller hr. Erhard Jakobsen synes den skal ryge ind i, for jeg vil nok sige, at jeg kan godt forstå, CD mener, at fjernsynet er socialistisk eller antikapitalistisk, hvis de mener, at Dallas er et antikapitalistisk program. Så forstår jeg godt den forvridding, de kan se, men det er jo netop et eksempel på, at man ser spøgelse alle steder, hvor de ikke findes.

(Kort bemærkning).

Steen Folke (VS):

Jeg ville ikke drømme om at hævde, at virkeligheden skulle bestå af 50 pct. borgerlige og 50 pct. marxistiske eller noget i den retning. Jeg ville ikke drømme om at stille krav om, at en marxistisk forståelse skulle optage halvdelen af sendetiden eller sådan noget. Jeg mener, det er en helt forvrøvet problemstilling. Jeg har blot forsøgt at tydeliggøre, at de angreb, der føres fra højrefløjen på Danmarks Radio, er angreb på nogle ganske få enkeltudsendelser, som på ingen måde er repræsentative for Danmarks Radios programflade, og jeg har gjort opmærksom på, at størstedelen af denne programflade og nogle af de centrale programmer er gennemsyret af borgerlig indoktrinering. Det synes jeg ikke er alle tiders, men jeg har ikke stillet krav om, at vi så skal have lige dele venstre- og højreindoktrinering eller noget i den retning, det har ikke været venstrefløjens anliggende at komme med den slags forslag. Jeg mener, det er rimeligt at fastholde, at målsætningen må være en alsidighed for hele programfladen, og udgangspunktet er i hvert fald ikke, at der er tale om venstreorienteret slagside generelt.

I øvrigt må jeg konstatere, at hr. Bertel Haarder opgav at forklare sin egen logik, og det forstår jeg godt.

Steffensen (KrF):

Hr. Søren Hansen var i sit første indlæg i formiddags inde på, at der naturligvis skete fejl i Danmarks Radio, og at det er en ting, man må erkende. Sådan er det naturligvis, det kan ikke være anderledes, for der er ingen af os, der er fejlfri. Og fru Janne Normann talte nu om, at der var skævere i Danmarks Radio, og det er den samme problematik.

Jeg synes, man bør sige, også til Danmarks Radio, at hvis man nu i Danmarks Radio selv erkendte disse skævere en gang imellem og tog fat i dem, når de forekom, ville mange misforståelser kunne undgås. Derfor tror jeg, det ville være udmærket, hvis det begreb, som jeg nævnte i mit første indlæg, nemlig selvdisciplin, og som fru Janne Normann nu bakkede op, kunne udvikles nok så meget, som tilfældet er.

(Kort bemærkning).

Duetoft (CD):

Jeg vil gerne sige tak til ministeren for det delvise svar på mine spørgsmål fra første omgang. Jeg kan forstå på ministeren, at hun ikke vil sætte et krav om alsidighed i forbindelse med tilladelserne til forsøg på nærradio. Men vil ministeren selv i sin udvælgelse af grupper forsøge at tilstræbe en alsidighed?

Så vil jeg godt spørge ministeren: hvem er ansvarlig, hvis en nærradio bliver udnyttet til tyk politisk propaganda, en propaganda, der eksempelvis ikke kunne køre i den »normale radio«? Ifølge den vejledning, jeg nævnte i mit første indlæg, er hverken radiolovens bestemmelser eller presselovens bestemmelser direkte anvendelige her, på trods af at det om nærradioen står i radioloven. Hvor ligger ansvaret? Er det det, vi er ved at opnå nu, at vi har både et radiomonopol og et ministermonopol?

Erhard Jakobsen (CD):

Jeg bemærkede, at der pludselig gik et forklarelsens lys over øjnene hos hr. Søren Hansen. Han fik en tanke, sagde han, og den tanke, der faldt ham ind, var én, som jeg kun har hørt ca. 200 gange før, nemlig den, at når nogen angriber nogle udsendelser, er det, fordi de ikke kan lide dem. Det kan siges meget finere ude i Danmarks Radio; dér bruger man udtrykket: så kommer adrenalinet op i blodet på folk. Så har jeg prøvet at forklare folk i Danmarks Radio, at de ikke tilsammen har så meget adrenalin i blodet, som jeg har blot i en enkelt diskussion i radiorådet. Men alt det har jo intet med sagen at gøre. Om en lytter, f.eks. et radiorådsmedlem, kan lide en udsendelse eller ej, hvad kommer det sagen ved? Han kan jo ikke dokumentere, at han ikke kan lide den. Nej, det, man kan dokumentere – og det er det, vi har gjort, og det er det, hr. Erik Andersen har bedt om, og det er det, hr. Vernerlund har bedt om – er, at når man laver en – som man har gjort det – 1½ times udsendelse om Byggeren på Nørrebro, sviner man ensidigt politiet til – det bruger man en meget stor del af udsendelsen på – og man sviner ensidigt borgmestrene til og giver så i øvrigt en række forkerte oplysninger.

Så vil jeg sige til hr. Steen Folke og fru Marianne Bentsen-Pedersen, der vil have alle

disse kasser, at jeg har ikke et øjeblik talt om, at der skal være lige meget venstreorienteret osv.; det meste af det er helt desorienteret, så det har ikke spor med den opdeling at gøre. Nej, det, jeg har forlangt, er, at hvis Danmarks Radio påtager sig, med den titel man stiller op, at behandle et bestemt emne, så har man pligt til at behandle dette emne i én eller flere udsendelser på en sådan måde, at der både er det fornødne oplysningsgrundlag – det er det saglige – og dernæst at de meninger, der kommer frem, tilsammen dækker alt, hvad der er relevant i den debat. Det er den alsidighed, jeg kræver i Danmarks Radio, og den mente jeg loven burde kræve. Det var det, vi gerne ville have loven til at sige klart og tydeligt, og så er det en besynderlig måde at svare på.

Af det spørgsmål, vi stillede i dag, og af den argumentation, jeg gav for det, fremgik det, at der er god grund til at rejse det spørgsmål, om radiorådet overhovedet har en klar tilkendegivelse af, hvad det skal forstå ved alsidighed. Det har radiorådet ikke, og det fremgår af radiorådets mangeårige diskussioner. Nogle mener, at der blot skal være overensstemmelse inden for et års programmer, andre mener et halvt år, atter andre mener, f. eks. for børne- og ungdomsprogrammerne, en bestemt sæson. Det vil sige, at radiorådet har ikke nogen klar anvisning på, hvordan alsidigheden skal komme til orde rent tidsmæssigt.

Det næste er, at nogle altså mener, at blot man har gudstjeneste i den ene ende af søndagen, så kan man have en socialistisk præget P4-udsendelse i den anden ende. Det kan man altså mene, når man sidder i radiorådet og skal stemme om, hvorvidt en udsendelse er i overensstemmelse med alsidighedskravet eller ej. Så må da enhver, der tænker sig om, give mig ret i, at radiorådet ikke har klare anvisninger.

Derfor beder vi om, at folketinget med denne debat bidrager til at give nogle klare anvisninger, ikke nogle, radiorådet selv sidder og vedtager og tager mere eller mindre højtideligt, for det stemte vi jo ikke for, men nogle, som dette folketing, suppleret med ministerens udtalelser, giver, idet det siger: se, det er dette, I skal rette jer efter. Hvis først det er fastslået, hvis først min dagsorden er vedtaget, skulle jeg gerne stemme for den anden, hvis ikke det var, hvad der står

[Erhard Jakobsen]

klart og tydeligt i loven i forvejen. Det, min dagsorden, som jeg stiller på nogle partiers vegne, giver udtryk for, står ikke i loven i forvejen. Det ville vi gerne have det til, og det er derfor, vi beder folketingets udtale det.

Det derimod, hr. Søren Hansen foreslår, er, hvad der står klart i loven i forvejen, og det kan ingen jo have noget som helst imod. Der er bare ikke nogen grund til at stemme for det, hvad jeg også vil anbefale tingets medlemmer ikke at gøre, for man vil jo gøre sig selv til grin, hvis man stemmer for noget, der højt og tydeligt står i radiolovens § 9, hvorimod det, vi har foreslået i vores dagsorden, ikke står i loven. Det burde det gøre, men da der ikke kan blive flertal for det, vil vi godt have folketingets udtalelse om, at sådan skal alsidighedsbegrebet forstås. Det var meningen med denne dags debat.

Ministeren for kulturelle anliggender (Lise Østergaard):

Et kort svar til hr. Duetoft. Programansvaret ved forsøgsordningen med lokalradio og -TV vil blive lagt hos det kulturministeriet nedsatte og alsidigt sammensatte udvalg, som jeg talte om tidligere, og som har ansvar for tilrettelæggelsen og evalueringen af denne forsøgsrække.

Med hensyn til hr. Erhard Jakobsens aller- sidste indlæg må jeg skuffe ham. Det var mig ganske klart af hr. Erhard Jakobsens reaktion på min meget ligefremme anvendelse af ordet fair behandling, at der blev lagt mange overtoner til denne bemærkning. Jeg må her sige, at der er ikke planer om, at der skal udarbejdes – hvad jeg også sagde i min første replik – rigoristiske retningslinjer for radiatorådets vurdering af retfærdighed eller alsidighed, men den skal forvaltes forhåbentlig med megen sund sans i radiatorådet.

(Kort bemærkning).

Erhard Jakobsen (CD):

Det er helt ministerens sag at moderere udtalelser, men jeg går ud fra, at det, der er sagt, er sagt, at naturligvis må en person i den enkelte udsendelse ikke angribes, uden at den pågældende person får lejlighed til at forsvare sig. Det er det, der populært hedder fairnessprincippet, og det, jeg sagde, var blot, at det glæder mig, ministeren understreger det.

Hermed sluttede forhandlingen.

Formanden (Svend Jakobsen):

Som tidligere meddelt skal jeg udsætte afstemningen til mødet i morgen, fredag den 12. februar 1982.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Forhandling om arbejdsministerens redegørelse af 4. februar 1982:

Redegørelse om ungdomsarbejdsløsheden.

(Redegørelse nr. R 2. Anmeldt 4/2 82. Redegørelsen givet 4/2 82. Meddelelse om forhandling 4/2 82).

Forhandling

Nørgaard Sørensen (S):

Selv om man efter den netop overståede debat skulle tro, at det var alsidigheden i Danmarks Radio, der var det største samfundsproblem, vi har, mener vi rent faktisk i socialdemokratiet, at det er ungdomsarbejdsløsheden, som vi har til debat nu.

Arbejdsløsheden blandt de unge er langt større, end den er i de øvrige aldersgrupper, og derfor kan ungdomsarbejdsløsheden heller ikke anses for at være noget konjunkturbestemt. Det er et samfundsstrukturelt problem, som ingen ansvarlig regering og intet ansvarligt folketing kan bifalde fortsætter, idet det er en udvikling, der helt sikkert medfører voldsomme modsætninger og uligheder mellem forskellige befolkningsgruppers muligheder med det resultat, at store dele af ungdommen ender som tabere, før de overhovedet fik lejlighed til at starte.

Kampen mod ungdomsarbejdsløsheden må for os at se i alt væsentligt dreje sig om at skabe uddannelser og varige arbejdspladser. Det er vigtigt, at dette arbejde gøres i et snævert samarbejde med alle lokale led, specielt kommunerne. Men kampen mod ungdomsarbejdsløsheden hænger naturligvis også sammen med kampen mod arbejdsløsheden som helhed, og derfor bør vi også fremme ethvert konkret initiativ, der kan sikre en bedre fordeling af arbejdet. Her tænker vi naturligvis på arbejdstidens længde, afspadsering af overarbejde, udvidet barselorlov og betalt frihed til uddannelse som nogle af de midler, der må ses i sammenhæng med den